



Țară de vis sau țară de coșmar...?

Studiu asupra fenomenului migrației în Țara Oașului

Octombrie 2005

Echipa de cercetare:

Iuliana DEZSÓ - sociolog
Beata GLATZ - sociolog
Kinga KERÉKES - sociolog
Julia TODEA - sociolog

Echipa de proiect:

Marta BEREȘ - coordonator proiect
Andrea LIEB-NEMES – psiholog
Vanda MOLNAR – asistent social
Alina ROATIȘ – asistent social
Hadhazi ATTILA - traducător

Publicarea acestui material s-a realizat cu sprijinul financiar al UNICEF

Conținutul acestei publicații reprezintă punctul de vedere al autorilor
și nu în mod necesar pe cel al UNICEF

Acest studiu a fost realizat în cadrul proiectului
„Prevenirea pericolelor migrației copiilor din Țara Oașului”
derulat de
Fundatia Română pentru Copii, Comunitate și Familie (FRCCF)
și finanțat de
United Nations Children’s Fund (UNICEF),
Comitetul Catolic împotriva Foamei și pentru Dezvoltare (CCDF),
Terre des hommes Foundation (TDH)

Despre FRCCF

Fundația Română pentru Copii, Comunitate și Familie este o organizație neguvernamentală a cărei misiune este apărarea drepturilor copilului, accentuând rolul activ și responsabil al familiei, comunității și statului.

Toate proiectele derulate de FRCCF promovează interesul superior al copilului, asigurarea dreptului la sănătatea fizică și dezvoltare emoțională și mentală, dreptul de a fi crescut în familie, precum și toate celelalte drepturi așa cum sunt ele stipulate în Convenția Națiunilor Unite privind Drepturile Copilului, semnată și de România în 1990.

FRCCF derulează în județele Cluj, Bihor, Sălaj, Maramureș și Satu Mare proiecte pentru dezvoltare comunitară urban și rurală și programe în instituții de ocrotire a copilului.

Cuprins:

Cuvânt înainte pag. 5
Rezumat pag. 6
1. Scopul studiului pag. 8
2. Metodologia folosită și limitele studiului pag. 8
3. Problemele comunităților pag. 15
4. Nivelul de trai pag. 17
5. Sistemul de valori pag. 21
6. Rolul și locul copilului în familie pag. 24
7. Respectarea drepturilor copilului pag. 30
8. Munca adulților în străinătate pag. 30
9. Situația copiilor plecați în străinătate pag. 34
10. Tendințe de viitor ale migrației pag. 38
11. Bune practici în activitatea de prevenire a pericolelor migrației pag. 43
12. Concluzii pag. 57
13. Recomandări pag. 59
Bibliografie pag. 62
Anexe pag. 63

Cuvânt înainte

Dinamica fenomenului migrației populației, având ca motivație dificultăți de natură socio-economică, a evoluat foarte mult în ultimii ani. Numărul persoanelor care migrează legal sau ilegal în țările din vestul Europei a crescut semnificativ în anumite regiuni ale țării. În Țara Oașului, în fiecare a doua gospodărie există cel puțin o persoană care a plecat în străinătate (conform datelor obținute de la familiile chestionate). Consecința indirectă a acestei tendințe este reflectată de cazurile unor copii care au ajuns acompaniați sau neacompaniați de către reprezentanții lor legali pe teritoriul altor țări și care s-au găsit la un moment dat în situații de dificultate și au comis acte ilegale.

Începând cu 2004, reprezentanți ai autorităților și ai unor organizații neguvernamentale franceze au vizitat județul Satu Mare, motivați de intensificarea fenomenului migrației și ulterior de situația de izolare sau de risc în care se găsesc copiii în străinătate. Vizitele au avut ca scop stabilirea de contacte cu autorități, instituții și organizații neguvernamentale sătmărene, cu atribuții în protecția drepturilor copilului. În urma acestor vizite, și-au propus să deruleze împreună programe care să contribuie la prevenirea riscurilor migrației, traficului de copii și a exploatarea în străinătate.

Informațiile furnizate de reprezentanții francezi au arătat faptul că din ce în ce mai mulți copii români au fost identificați pe teritoriul Franței ca fiind neacompaniați de părinți sau de un alt membru al familiei. Migrația îi poate pune pe copii în situații de dificultate și îi face vulnerabili la trafic. Condițiile plecării lor de acasă, relațiile pe care le au cu părinții și importanța acordată situației financiare îi pot antrena în situații care le afectează sănătatea fizică, dezvoltarea personală și viitorul.

O mare parte dintre acești copii provin din zona Țării Oașului, fapt pentru care viitoarele acțiuni trebuie să se concentreze în această zonă. FRCCF a dorit să atragă atenția asupra pericolelor în care se află copiii care migrează neînsoțiți în Europa de Vest, promovând o amplă campanie de sensibilizare a opiniei publice. Acești copii ajung uneori în situații dificile, fiind uneori chiar traficați. Județul Satu Mare este promotorul unui program de prevenire a pericolelor migrației și traficului de copii din zona Țării Oașului.

Traficul de copii este o realitate, iar copiii aflați în străinătate neînsoțiți de părinți sau de un alt membru al familiei cad adesea pradă traficantilor, care îi folosesc pentru a comite diverse activități ilegale.

Studiul relevă importanța deosebită pe care problemele comunității, sistemul de valori și migrația o au asupra dezvoltării copiilor, în special din cauza pericolelor la care se expun minorii în străinătate. Autoritățile și organizațiile neguvernamentale responsabile în protecția drepturilor copilului trebuie să intervină în sensul prevenirii riscurilor migrației copiilor și să rupă tăcerea legată de situațiile dificile în care ajung copiii români în străinătate.

Rezumat

Pentru a identifica zonele cu risc ridicat de migrație din regiunea Țării Oașului s-au adunat o serie de informații cu privire la numărul copiilor și adulților plecați în străinătate, cauzele care au determinat plecarea acestora și interesul pe care îl arătau autoritățile cu privire la un eventual proiect cu scop preventiv.

Din cele 8 comune din zona Oașului vizate inițial pentru a fi incluse în proiect, au fost selectate 4 (Bixad, Călinești Oaș, Gherța Mică, Târșoț). Criteriile după care s-au selectat cele 4 comune au fost: numărul ridicat de copii plecați în străinătate neînsoțiți de părinți sau de un alt membru al familiei, numărul mare de copii cuprinși în sistemul de învățământ și deschiderea pe care au avut-o autoritățile față de tratarea problemei migrației și traficului de copii.

Având în vedere amploarea fenomenului și gravitatea consecințelor migrației copiilor, în iulie 2004 a fost demarat de către FRCCF proiectul de prevenire a pericolelor migrației și traficului de copii în parteneriat cu UNICEF, Terre des hommes și organizația franceză Comite Catholique contre la Faime et pour le Developpement.

Proiectul a vizat 2 obiective: prevenirea pericolelor migrației și a traficului de copii din regiunea Oaș și oferirea de alternative viabile copiilor aflați în risc de migrație. Prin prezentul studiu s-au obținut informații relevante care ne-au ajutat în acțiunile pe care le-am desfășurat ulterior.

Astfel, ne-am concentrat eforturile în direcția:

- creșterii conștientizării și oferirii de informații la nivel local,
- creării unei rețele pentru prevenirea și combaterea traficului de copii la nivelul județului,
- formării unei echipe de specialiști care să poată interveni cu metode specifice în prevenirea și combaterea fenomenului,
- dezvoltării de parteneriate cu organizațiile internaționale pentru prevenirea și combaterea traficului de copii,
- înființarea de birouri locale de informare și consiliere prin intermediul cărora se oferă servicii sociale legate de migrarea și traficul de copii

Pentru pregătirea specialiștilor implicați în proiect s-au organizat 2 sesiuni de formare în scopul deprinderii unor modele de bune practici și utilizării ghidului practic al Terre des hommes destinat organizațiilor neguvernamentale care luptă împotriva traficului de copii. Pentru o mai bună înțelegere a acțiunilor vizate în cadrul proiectului, a fost organizat un schimb de experiență în Republica Albania. Echipa de proiect, împreună cu 3 membri ai autorităților colaboratoare, a avut posibilitatea, pe parcursul unei săptămâni, să observe modul de lucru al specialiștilor în migrație și trafic de copii de la organizația Terre des hommes Albania (munca lor se concentrează pe

problematica traficului de copii, acesta fiind un fenomen răspândit și în Albania), în diferite regiuni ale țării. În cadrul meselor rotunde din Albania au fost împărtășite experiențele celor 4 ani de muncă în domeniu, atât în relația cu autoritățile cât și cu familiile aflate în cauză.

Pentru conștientizarea fenomenului au fost editate și distribuite materiale informative cu privire la riscul migrației și al traficului de copii. În cele 4 localități au fost deschise birouri de informare și consiliere, unde se oferă servicii de asistență socială, consiliere juridică și psihologică. În școli, asistenții sociali, psihologul și lucrătorii sociali au organizat grupuri de discuții cu copiii. Aceste discuții au fost concentrate pe prevenirea pericolelor la care se expun copiii aflați neacompaniați în străinătate.

Copiii / tinerii care doresc să revină în țară, la familiile lor, sunt ajutați să se reintegreze în școală și în comunitate. Ei beneficiază de asistență socială, asistență medicală și psihologică, consiliere juridică și reprezentare în instanță în cazul în care au fost acuzați de săvârșirea unor fapte antisociale.

Din cauza oportunităților reduse din punct de vedere educativ, a formării profesionale și a angajării pe piața muncii pe care tinerii le au în zonă, migrarea în străinătate reprezintă o alternativă care le oferă șansa de a-și definitiva educația și de a urma un curs de calificare recunoscut, iar ulterior un loc de muncă și acte legale de rezidență.

Nivelul de trai din regiunea Țara Oașului este mai ridicat, în raport cu alte zone rurale, ceea ce demonstrează influența pozitivă a migrației populației asupra dezvoltării economice a acestei zone.

1. Scopul studiului

Autoritățile locale din Franța au înregistrat numeroși copii neînsoțiți pe teritoriul acestei țări, care comiteau acte de delincvență sub formă de furt, cerșetorie sau prostituție. În urma unor analize asupra provenienței geografice a acestor copii, a reieșit că mai mult de o treime dintre aceștia și anume, 841 de copii, sunt originari din România. Dintre copiii plecați din România peste 80%, adică 675, au comis acte de delincvență (conform datelor din 2001-2003 obținute de la asociația Parada din Franța¹). Din cei 675 de copii, 257 (38%) de copii sunt din Țara Oașului și Maramureș.

Țara Oașului este o regiune istorică din nordul țării, în județul Satu-Mare, la granița cu județul Maramureș. Părerile localnicilor și cele ale specialiștilor sunt împărțite cu privire la numărul localităților care formează această regiune. Unii susțin că ținutul este alcătuit din 8 comune, iar alții consideră că ținutul este alcătuit din 16 comune. Indiferent de viziunea asupra căreia ne oprim, cele patru localități (Bixad, Călinești-Oaș, Gherța Mică și Târsolț) în care s-a realizat studiul sunt considerate a fi parte din Țara Oașului. De aceea, considerăm că unele constatări și concluzii pot fi extrapolate la nivelul întregii regiuni.

Scopul prezentului studiu este acela de *a înțelege mai bine amploarea și rădăcinile fenomenului de migrație al copiilor*. Am dorit să aflăm în cele patru localități în care FRCCF își desfășoară activitatea (Bixad, Călinești-Oaș, Gherța Mică și Târsolț):

1. câți copii sunt plecați din aceste localități și unde anume se află ei în prezent;
2. ce îi motivează pe copii să plece în străinătate și
3. ce anume îi determină pe părinți să își lase copiii să plece, uneori nesupravegheați de o persoană adultă.

Pentru a găsi răspuns la întrebările de mai sus, ne-am propus să cercetăm modul de viață și de gândire al adulților și al copiilor din cele 4 localități mai sus amintite, pentru a determina mărimea și evoluția fenomenului migrației copiilor din zona Oașului.

2. Metodologia și limitele studiului

Pregătirea studiului: au fost colectate toate studiile, informațiile și alte documente, care au avut ca scop cercetarea fenomenului migrației din zona Oașului (vezi Bibliografia de la sfârșitul studiului). Au fost efectuate vizite la autoritățile județene și autoritățile locale din județul Satu Mare, în școlile și bisericile din localitățile în care s-a constatat un număr mare de copii / familii migrate. Pe baza acestor informații, au fost alese metodele de cercetare (cantitative și calitative) și au fost

¹ Parada France: Soutien aux mineurs roumains en situation de rue et sans referent parental, Mars 2002 – Decembre 2003 (Susținerea minorilor români care se află pe stradă, neînsoțiți de părinți, martie 2002 – decembrie 2003)

construite instrumentele de lucru (chestionar, ghid de interviu, rapoarte de activitate, bază de date, etc.) descrise în cele ce urmează.

Datele au fost strânse în perioada septembrie-noiembrie 2004, în cele 4 localități alese pentru cercetare și intervenție: Bixad, Călinești-Oaș, Gherța Mică și Târsolț. Datele de pe teren au fost culese de către 8 lucrători sociali locali, 2 sociologi, 2 asistenți sociali și un psiholog. Datele statistice locale au fost oferite de către primăriile și școlile locale.

Instrumente de lucru

A. Date statistice culese de la instituțiile publice locale

S-au cules date demografice despre mărimea populației pe grupe de vârstă - pe baza recensămintelor din 1992 și 2002, despre numărul gospodăriilor existente, numărul persoanelor ocupate, numărul de unități economice private înființate, numărul autorizațiilor de construcție, respectiv numărul autoturismelor înregistrate în circulație. S-au cules date și despre numărul dosarelor sociale depuse între anii 2001-2004, numărul familiilor care beneficiază de Legea 416 (referitor la venitul minim garantat), care poate fi accesată de familiile fără venituri, sau cu venituri reduse.

Datele ne-au fost furnizate de toate cele patru **primării**, pe baza unui formular tip pe care l-am elaborat. Acest formular se află în **Anexa A**.

Din partea **școlilor** s-au cerut date statistice cu privire la numărul elevilor înscriși în clasele de gimnaziu (V-VIII), numărul elevilor rămași corigenți sau repetenți, numărul elevilor care au abandonat școala, numărul elevilor care au promovat examenul de capacitate, respectiv numărul absențelor elevilor în perioada 1998-2004. Am solicitat datele retroactiv până în anul 1998, pentru că am sesizat un consens în rândul localnicilor în ceea ce privește intensificarea fenomenului de migrație al copiilor spre străinătate. Cei mai mulți au susținut că acest fenomen a luat amploare prin 1998, și s-a amplificat în 2002, odată cu eliminarea vizelor pentru cetățenii români la intrarea în țările din occident.

În toate cele patru localități datele ne-au fost furnizate numai parțial și doar în urma mai multor insistențe, din cauza lipsei arhivelor de date la nivelul școlilor. Formularul pe baza căruia s-au cules datele statistice se află în **Anexa B**.

Într-una dintre comune ne-au fost furnizate date din partea **poliției**, retrospectiv pe trei ani, referitoare la situația copiilor care au plecat din țară.

B. Chestionare aplicate locuitorilor

Prin aplicarea chestionarului s-a dorit culegerea unor informații despre problemele cu care se confruntă comunitățile în care locuiesc subiecții cercetării, despre valorile după care își trăiesc viața, despre locul și rolul copiilor în sistemul lor de valori, despre numărul persoanelor adulte și a copiilor care lucrează în străinătate și despre nivelul de trai al populației în general. Unele dintre datele culese de noi au putut fi comparate cu date la nivel național. Chestionarul se află anexat în **Anexa C**.

Eșantionul este unul echilibrat din punct de vedere al principalilor indicatori demografici. Media de vârstă este de 45,6 de ani, deviația standard fiind de 0,49. Cea mai tânără persoană interviuată este de 18 ani, iar cea mai vârstnică de 85 de ani. Cei mai mulți subiecți interviuați au avut vârsta de 37 de ani. Din punct de vedere al sexului, bărbații sunt ușor subreprezențați. Dintre cei interviuați 56% sunt de sex feminin, iar 44% sex masculin.

Din punct de vedere al ocupației, mare parte din cei întrebați nu fac parte din forța de muncă ocupată, ei fiind casnici, pensionari. Dintre cei incluși în câmpul de muncă, cei mai mulți își desfășoară activitatea în agricultură lucrează în construcții, ca funcționari publici, își coordonează propriile afaceri, sunt vânzători sau cadre didactice.

Inițial s-a propus un eșantion de 600 de persoane (vezi Tabel 1), dar pe parcurs s-a redus numărul eșantionului la 500, din lipsă de timp și demotivarea în timp a lucrătorilor sociali care aplicau chestionarul (demotivare cauzată de primiri neprietenoase și a ratei mari de refuzuri).

În culegerea datelor prin metoda chestionarelor am întâmpinat două obstacole, care au dus la scăderea reprezentativității statistice. Una din greutăți a fost aceea a numărului foarte mare de refuzuri, iar a doua a caselor care nu au fost locuite în momentul chestionării.

Conform instrucțiunilor, operatorii de teren (lucrătorii sociali ai fundației) trebuiau să meargă de trei ori, la ore diferite la o gospodărie aleasă conform pasului statistic. Dacă nu găseau pe nimeni, mergeau cu o casă înapoi. Pasul statistic a fost stabilit pentru fiecare sat în parte, pe baza raportului dintre numărul de case din sat și numărul de chestionare care urmau să fie aplicate. Astfel cel mai mic pas statistic a fost de 5, iar cel mai mare de 10.

Din relatările lucrătorilor sociali a reieșit că au fost străzi pe care nu au reușit să stea de vorbă cu nimeni din gospodărie, pentru că nu era nimeni acasă. Din discuțiile cu vecinii sau trecătorii, aflau că la aceste case nu locuiește nimeni în prezent, pentru că toți sunt plecați la muncă în străinătate.

În alte cazuri operatorii au relatat că au fost refuzați. O parte din chestionare conțin non-răspunsuri, iar altele nu au fost completate integral, pentru că subiecții au refuzat să continue să completeze chestionarul (care avea doar trei pagini, se aplica în aproximativ 15 minute). Unele refuzuri au fost chiar neobișnuit de vehemente, lucrătorii sociali au fost amenințați că dacă încearcă

să intre în curte, proprietarii vor dezlega câinii. Unii lucrători sociali au muncit puțin prin gospodărie (de exemplu au ajutat să umple un sac de cartofi) ca să obțină răspunsuri.

Această tendință de refuz și non-răspuns sesizat în Țara Oașului diferă foarte mult de tendințele înregistrate în alte zone în care s-au efectuat cercetări la noi în țară. În România, rata refuzurilor în mediul rural este în general redusă, mult mai multe refuzuri se înregistrează în mediul urban. La sate, oamenii reacționează pozitiv la rugămintea de a sta de vorbă cu ei, pentru că li se acordă importanță, și consideră că opinia lor contează. O altă caracteristică observată în mediul rural este aceea că odată ce subiectul a acceptat să completeze chestionarul, cazurile în care se refuză cooperarea în timpul interviului sunt ne semnificative. Uneori se întâmplă ca cei de pe stradă să spună: „Dar la noi nu veniți? Pe mine de ce nu mă întrebați? „

Cele patru comune rurale în care s-a aplicat chestionarul sunt atipice din acest punct de vedere. S-a întâmplat ca subiecții să insiste (e firesc să pună întrebări, dar nu să și insiste asupra lor) cu întrebări de genul: de ce mă întrebați, ce faceți cu informațiile, de ce vreți să știți. Un operator de interviu a fost chiar amenințat că va fi considerat vinovat și agresat fizic dacă i se întâmplă ceva copilului persoanei intervievate, care e în Franța.

Este evident că tema abordată de noi a fost una sensibilă pentru acele comunități, iar marea temere a fost aceea că membrii familiei (unii fiind plecați ilegal, „la negru”) vor fi trimiși acasă. Lucrătorii sociali au observat că unii subiecți dădeau răspunsuri false și s-a putut observa reticența localnicilor de a oferi date despre gospodărie și despre membrii gospodăriei care sunt plecați în străinătate .

Tabel 1. Eșantionare inițială și finală

Comuna	Satul	Numărul de case	Eșantion propus	Eșantion realizat	Observații
Bixad	Bixad	700	70	45	
	Boinești	520	40	20	
	Trip Băi	600	70	29	
Călinești-Oaș	Călinești	333	80	60	S-au obținut date doar despre numărul de gospodării, eșantionul fiind făcut pe baza acestora.
	Coca	706	40	32	
	Lechinta	243	30	30	
	Pășunea Mare	84	10	11	
Gherța Mică	Gherța Mică	890	130	118	
Târsolț	Târsolț (și cătunul Aliceni)	800	130	109	

<i>Total</i>	4876	600	454	
--------------	------	-----	-----	--

Din motive financiare, nu s-a reușit angajarea unor operatori de teren externi, așa cum s-a dorit inițial, de aceea chestionarele au fost aplicate de lucrătorii sociali angajați în cadrul proiectului, cu domiciliul în comunele unde s-a realizat și studiul. Fiecare lucrător social a aplicat chestionare în alte comune decât cea unde locuiește, pentru a obține o rată mai ridicată de răspunsuri și evitarea răspunsurilor dezirabile, având în vedere numărul mare de întrebări de opinie.

O greutate a constituit-o și atitudinea unor lucrători sociali, care nu s-au simțit deloc confortabil în poziția de operatori de teren. Aveau o rețineră față de această activitate. Acest lucru a fost evident atunci când s-a propus ca un sociolog să aplice câteva chestionare pentru a câștiga timp. Replica unui lucrător social a fost: „Mai bine să nu se umilească și ea!”. Unul dintre lucrătorii sociali și-a dat demisia, spunând că aplicarea chestionarelor este o activitate pe care ea nu dorește să o continue.

Din cauza numeroaselor reacții negative întâlnite pe parcurs, activitatea de aplicare a chestionarelor a fost una demotivantă pentru majoritatea lucrătorilor sociali.

Toate cele enumerate fac ca datele prelucrate pe baza chestionarului să nu poată fi generalizate și declarate puternic semnificative din punct de vedere statistic la nivelul celor patru comune și pentru zona Oașului. Cu toate acestea, echipa de proiect a învățat mult din această experiență. Datele obținute sunt utile și relevante și în aceste condiții, de aceea sunt incluse în analiza fenomenului migrației în cadrul prezentului studiu.

C. Interviu cu persoane cheie din comunitate

S-au aplicat mai multe interviuri semi-structurate unor persoane cheie din comunitate, despre care ni s-a indicat că sunt lideri de opinie sau sunt în contact permanent cu localnicii (de exemplu cadrele didactice). Scopul a fost acela de a urmări firul unor cazuri concrete de migrație sau trafic al copiilor, de a afla care sunt percepțiile despre membrii comunității, despre munca adulților și a copiilor în străinătate, motivația, țările de destinație și cum se păstrează legătura cu cei plecați. Subiecții au fost primari, cadre didactice și polițiști.

Au mai fost întrebați părinți, despre ai căror copii se bănuia că au migrat sau au fost traficați.

În general, aceste persoane au fost deschise și dispuse să abordeze orice subiect, în principal cadrele didactice din învățământul gimnazial sau directorii de școală.

Unele persoane, în ciuda faptului că au acceptat să participe la interviu, au evitat anumite subiecte, în special cele legate de munca adulților în străinătate și situația copiilor care sunt plecați.

O parte din răspunsurile primite au fost dezirabile. Acest fenomen am putea să îl numim cel mai potrivit legea tăcerii. Ghidul de interviu folosit se află în **Anexa D**.

D. Focus grup cu copii

Cu ajutorul acestor discuții s-a dorit verificarea percepției copiilor asupra subiectelor: școală, familie, comunitate și migrație.

Am organizat patru focus grupuri (câte un focus grup într-o localitate), la care au participat între 10 și 15 copii din clasele gimnaziale, în total au participat 50 de copii. În fiecare comună am selectat o școală și am rugat cadrele didactice să ne indice copii extrovertiți, vorbăreți, în mod echilibrat fete și băieți, cu diferite performanțe școlare și din fiecare an de studiu. De regulă, erau mulți doritori de a participa la aceste întâlniri, pentru că era o noutate pentru ei. Alții doreau să participe la discuții pentru a fi scutiți de la o materie sau alta timp de o oră, în funcție de orar.

Cea mai mare distorsiune în eșantion a avut-o componenta de performanță școlară, cei mai mulți copii cu care am stat de vorbă aveau note foarte bune și erau motivați să frecventeze școala. Putem presupune că profesorii au ales cei mai buni elevi pentru a ne face o impresie cât mai bună despre școlile din aceste localități. Unii profesori au fost foarte curioși de ceea ce urma să discutăm cu copiii, insistând să participe, cu toate că am declarat scopul discuției. Trei dintre cele patru focus grupuri le considerăm reușite, iar unul nu și-a atins scopul. Anexăm ghidul de interviu pentru focus grup în **Anexa E**.

Copiii au fost cei mai sinceri interlocutori în acest studiu. Am abordat printre altele și teme la care o parte dintre adulți aveau rețineri, teme legate de părinții lor care muncesc - majoritatea în străinătate, despre dorința lor de a pleca în străinătate sau de a rămâne în țară pe viitor, despre unii colegi de ai lor care sunt plecați în străinătate. Cel mai sensibil subiect la toate discuțiile a fost cel legat de copiii și adulții care comit acte de delincvență în străinătate. Ne-am dat seama că majoritatea aveau informații în acest sens, dar nu îndrăzneau să își spună părerea. În momentul în care unii copii acceptau să vorbească despre acest subiect se făcea rumoare în sală, unii încercau să le facă semne să nu vorbească sau contracarau opinia aceluia copil cu păreri atenuante.

În unul din focus-grupuri nu am reușit să stabilim o relație de încredere cu copiii. Deși s-au folosit mai multe metode, nu s-a ajuns la o atmosferă de încredere reciprocă, de aceea am încheiat discuția. Poate că a fost și o eroare de organizare a spațiului. Acesta a fost singurul loc unde ne-am așezat cu copiii în cerc, pe scaune și am eliminat băncile. Cred că ei nu erau obișnuiți cu un spațiu așa de direct, lipsit de obstacole. Unii copii au admis că ar dori să răspundă la întrebări, dar au emoții. Se simțea cum le tremura vocea în timp ce vorbeau. Menționez că în celelalte școli, copiii au stat în spatele băncilor, în forma de cerc sau semicerc.

O altă ipoteză legată de inhibiția copiilor am căutat-o în semnificația pe care a dat-o profesorul care a recrutat elevii pentru această întâlnire. Această presupunere nu poate fi probată, însă am observat o oarecare nervozitate a cadrului didactic, care s-a manifestat printr-un comportament inadecvat momentului. Înaintea începerii întâlnirii am schimbat câteva cuvinte pentru a afla detalii de organizare și context (care va fi sala de desfășurare, cine va închide sala după

terminarea întâlnirii, cum au reacționat elevii la invitație, etc.), iar profesorul a fost calm și amabil cu noi. În timpul discuției a venit un copil care urma să participe la grup, cu care a vorbit la fel de drăguț, dar după ce am încheiat discuția și ne îndreptam spre sală, unul dintre colegii noștri a remarcat faptul că profesorul a început să țipe la copiii cu care urma să stăm de vorbă. De asemenea cadrul didactic a fost foarte surprins când i-am spus că nu este nevoie să stea cu noi în timpul întâlnirii.

E. Observația directă

Au fost cazuri când observația directă a fost singura metodă prin care am putut afla informații despre unele subiecte delicate, în general despre activitățile și experiențele prin care au trecut cei care au fost în străinătate (atât copii cât și adulți). Au fost cazuri în care interviurile individuale sau discuțiile de grup au inhibat subiecții de discuție, cadrul fiind prea formal. De aceea ne-am bazat mult pe observațiile și experiența de teren a echipei de proiect, în special a asistenților sociali și a lucrătorilor sociali.

3. Problemele comunității

De regulă, oamenii care își schimbă domiciliul sau locul de muncă, o fac în speranța unei șanse, unei vieți mai bune în comparație cu situația pe care o lasă în urma lor. În zona studiată de noi, în plus față de motivațiile amintite mai sus, mai există o tradiție de secole în a căuta de lucru în afara domiciliului stabil.

Faptul că majoritatea forței de muncă active din localitățile studiate lucrează în străinătate ne-a determinat să rugăm subiecții să numească cele mai importante trei probleme cu care se confruntă comuna lor în prezent. Întrebările au fost deschise, subiecții au putut numi orice tip de probleme. Am urmărit aceste aspecte dintr-o logică inversă, ușor speculativă: am putea spune că dacă acele probleme s-ar rezolva, oamenii ar duce o viață mai bună în localitățile lor natale și nu ar mai pleca.

În continuare vom enumera problemele amintite, cu două mențiuni:

- particularitățile eșantionului fac ca datele să fie relevante în special pentru populația ocupată în agricultură sau segmentul de persoane casnice sau pensionate;
- având în vedere că populația acestor comune este bine reprezentată la nivelul tuturor categoriilor de vârstă, putem spune că lipsesc din eșantion persoanele active, care lucrează în marea lor majoritate în străinătate.

1. Bixad

Dacă luăm în considerare toate cele trei probleme numite de subiecți și excludem cazurile în care nu s-a numit nici o problemă (25,6% din cazuri), putem spune că în Bixad cea mai importantă problemă este cea legată de starea drumurilor (25,2% dintre răspunsuri), apoi problema apei potabile (13% dintre răspunsuri) și a introducerii gazului metan (12,2%). Ca probleme au mai fost numite inexistența unei gropi de gunoi sau a mizeriei pe stradă și a lipsei iluminatului public.

2. Călinești-Oaș

În Călinești-Oaș avem aceeași ordine a primelor două probleme ca importanță, doar că ele au fost numite de mai multe persoane decât în Bixad. Astfel, cei mai mulți, aproape un sfert dintre răspunsuri, au amintit starea drumurilor publice (29,2%), iar 16,8% din răspunsuri s-au referit la problema apei. Pe locul al treilea, foarte aproape ca intensitate, se află problema locurilor de muncă și a nevoii de salarii mai mari (14,9% dintre răspunsuri) care a fost amintită în toate celelalte comune, dar în Călinești-Oaș pare a fi mai stringentă.

3. Gherța Mică

Și în Gherța Mică pe primul loc se află starea proastă a drumurilor publice (30,6% dintre răspunsuri), apoi introducerea gazului metan (21,1% dintre răspunsuri) și problema apei potabile (16,6% dintre răspunsuri).

4. Târsolț

În comuna Târsolț de asemenea, situația precară a drumurilor publice este cea mai des invocată problemă, ea a fost amintită în 25,2% dintre toate problemele enumerate. Pe locul doi este problema apei potabile, iar pe locul trei o problemă specifică doar acestei comune și anume lipsa unei pășuni comune pentru animale.

Din datele de mai sus reiese că locuitorii pun pe primul plan problemele de infrastructură, și anume starea drumurilor publice, care necesită asfaltare, pietruire, săparea șanțurilor pentru scurgerea apelor și consolidarea podurilor. În urma drumurilor, cele mai multe probleme au fost atribuite problematicii apei potabile din comună, unde se recomandă introducerea rețelei de apă și finalizarea ei, acolo unde a fost începută. O a treia problemă pare a fi lipsa gazului metan.

Studiind rezultatele altor investigații, se poate afirma că aceste probleme sunt generale la nivelul localităților rurale. Cele mai multe comune din România duc lipsa apei potabile, a gazului metan, iar drumurile publice lasă de dorit.

Tot legat de infrastructură, în toate cele patru localități au fost des amintite ca probleme nerezolvate iluminatul public și racordarea la sistemul de energie electrică și lipsa unei gropi de gunoi comunale. Legat de deșeuri mulți au amintit problema gunoiului care este aruncat pe străzile comunei.

Problemele de natură economică sunt amintite doar ca o categorie secundară de probleme. Cu excepția celor din Călinești-Oaș și în oarecare măsură în Gherța Mică, în restul comunelor salariile scăzute nu par a fi privite ca o problemă semnificativă.

Sunt persoane care au amintit problema școlilor, care au clădiri degradate, lipsa grădinițelor sau a căminelor pentru copii, sau a grădinițelor cu program prelungit. Au fost persoane care au spus că transportul copiilor la școală se realizează cu dificultate. Toate aceste răspunsuri legate de școală

și de copii au fost numite de 31 de persoane, ceea ce înseamnă 2,8% din totalul de persoane intervievate.

Alte probleme amintite sunt lipsa telefoanelor publice și a celor fixe, lipsa televiziunii prin cablu, lipsa asistenței medicale adecvate (incluzând farmacie, dispensar, medicamente). Unii menționează lipsa magazinelor și a unităților economice în comună. Mai multe date despre problemele amintite și frecvența acestora se află în **Anexa F**.

Următoarea întrebare referitoare la problemele comunității a fost legată de **entitățile care trebuie să își asume răspunderea pentru rezolvarea problemelor de mai sus**. Cei care au răspuns la întrebare au spus că problemele enumerate de ei trebuie rezolvate de primarul comunei (78,2%), de guvernul (8,2%) sau de parlamentul țării. De menționat faptul că doar 2,2% dintre respondenți sunt preocupați de rolului comunității în rezolvarea problemelor: 8 cazuri în care subiectul a considerat că problema amintită de el trebuie rezolvată cu implicarea întregii comunități, împreună cu primăria, iar 11 persoane au spus că problemele legate de comuna lor trebuie rezolvate prin implicarea directă a cetățenilor.

4. Nivelul de trai

Am pornit de la **ipoteza** că nivelul de trai al locuitorilor din Țara Oașului este mai ridicat decât în alte zone rurale ale țării, din cauza veniturilor pe care locuitorii le dobândesc prin munca în străinătate.

Am rugat subiecții să își aprecieze veniturile (în mod subiectiv). Cei mai mulți sunt de părere (43,6%) că veniturile lor le sunt de ajuns doar pentru a-și asigura strictul necesar. Alții (34,8%) spun că veniturile nu le ajung nici măcar pentru a-și acoperi strictul necesar traiului.

Tabel 2. Aprecierea subiectivă a veniturilor

Cum apreciați veniturile actuale ale familiei dvs.?...	Procente
1. Nu ne ajung nici pentru strictul necesar	34,8%
2. Ne ajung doar pentru strictul necesar	43,6%
3. Ne ajung pentru un trai decent, dar nu ne permitem cumpărarea unor bunuri mai scumpe	17,5%
4. Reușim să cumpărăm și unele bunuri mai scumpe, dar cu unele restrângeri în alte domenii	3,2%
5. Reușim să avem tot ce ne trebuie fără să ne restrângem de la ceva	0,9%
Total	100,00%

Dacă privim obiectiv sumele de bani pe care locuitorii celor patru comune le consideră a fi minim necesare existenței, putem observa că ele depășesc cu mult salariul minim la nivel național. Astfel, salariul minim pe economie la sfârșitul anului 2004 a fost de 2.800.000 lei, echivalentul a 70 de euro. Acest salariu este calculat ținând cont de coșul minim zilnic, adică în funcție de bunurile și serviciile de care are nevoie lunar o persoană. La întrebarea: „Care este suma minimă sub care

familia dvs. nu ar putea supraviețui”, mulți au dat sume în euro, și nu în lei. Din interviuri a reieșit că cei care lucrează în construcții ca zidari, obțin un câștig de aproximativ 100 de euro pe zi în zona Oașului. Din studiile efectuate de FRCCF² pe un eșantion de 1472 de familii sărace beneficiare ale FRCCF din patru orașe ale Transilvaniei (Cluj-Napoca, Satu-Mare, Cîmpia Turzii și Oradea), a reieșit că venitul zilnic al unui zidar este între 6 și 30 de euro. Din aceste comparații reiese că în zona Oașului o persoană poate câștiga de zece ori mai mult pentru aceeași munca prestată.

Aproape un sfert (23%) dintre subiecți au declarat că ar avea nevoie de peste 200 de euro pe lună pe gospodărie pentru cheltuieli curente (vezi tabelul 3). Faptul că localnicii acestor localități dispun sau cel puțin sunt obișnuiți cu sume mari de bani reiese și din discuțiile avute cu ei. Un cadru didactic ne povestea că în timp ce încerca să motiveze copiii să învețe la matematică prin probleme practice “uite ai atâția bani în bancă, ai atâta dobândă, cât va da banca la sfârșitul anului”. Copilul a făcut un calcul și a întrebat profesorul “ce să fac cu un milion și jumate? Mama vine cu 1000 de euro acasă, ce e un milion jumate?”.

Tabel 3. Venituri minime

Venitul minim lunar pe persoană sub care familia nu ar putea supraviețui...	Procente
Sub 100 Euro (4 milioane lei)	43,4%
Între 100-150 Euro (4,01-6 milioane lei)	24,0%
Între 151-200 Euro (6,01-8 milioane lei)	9,0%
Peste 200 Euro (8 milioane lei)	23,6%
Total	100,0%

38% dintre subiecți au declarat că în prezent trăiesc mai bine decât înainte de 1990 (vezi Tabelul 4). O tradiție în zona Oașului este competiția între rude și vecini pentru a avea bunuri mai scumpe, case mai mari. Din repetate studii sociologice a reieșit că oamenii, atunci când se compară cu vecinii lor, estimează că trăiesc aproximativ la fel. Și în acest caz, jumătate sunt de părere că trăiesc la fel ca vecinii lor, dar aproape o treime dintre ei consideră că trăiesc mai bine decât vecinii. De aceea, credem că această competiție, de care se vorbește în ceea ce privește traiul și bunurile, se adevărește la nivelul localităților studiate în Oaș.

Tabel 4. Comparația nivelului de trai

Nivelul dvs. de trai în comparație cu...	Perioada dinainte de 1990 (regimul comunist)	Cea a vecinilor dvs.
Mai bun	38,0%	31,2%
La fel	35,8%	50,1%
Mai rău	26,2%	18,7%
Total	100,0%	100,0%

Dacă privim bunurile gospodărești de care dispun cei intervievați, putem observa că unele bunuri sunt mai des întâlnite în aceste localități decât în alte zone rurale ale țării. Așa sunt de

² Date statistice despre familiile din programele familiale ale FRCCF, martie 2004

exemplu telefonului mobil, numărul de mașini existente la nivel de comună și al mașinilor de spălat automate. Din rezultatul unui barometru rural³ efectuat în decembrie 2002 - februarie 2003, aflăm că doar o treime din populația rurală a țării are telefon mobil, față de 50% în localitățile din eșantion. Un alt sondaj de opinie⁴ la nivel național, incluzând și localitățile urbane și capitala țării, arată că 28% dintre gospodării au mașină de spălat automată. În eșantionul de față 38,4% din gospodării au mașină de spălat automată.

Operatorii de teren au relatat faptul că oamenilor le venea greu să își declare bunurile. Atunci când erau întrebați de existența telefonului mobil, ei zăboveau în mod vizibil, nu știau dacă să îl declare sau nu. Aceeași reacție au avut-o și în cazul întrebării despre autoturism. Unii se uitau spre garaj, iar dacă mașina nu era la vedere preferau să nu o declare. Unul din lucrătorii sociali știa că într-o gospodărie exista mașină, dar nu au declarat-o.

Tabel 5. Bunuri de consum

Aveți în gospodărie...	Da	Nu vă permiteți	Nu doriți
Telefon mobil	65,3%	25,8%	8,8%
Autoturism	35,3%	55,2%	9,5%
Computer	6,7%	71,7%	21,6%
Internet	1,3%	74,2%	24,4%
Centrală termică	4,9%	83,1%	12,0%
Mașina de spălat automată	38,4%	58,7%	2,9%

Cea mai mare parte din capitalul financiar acumulat prin munca în străinătate este investit în țară în imobile. Dintre subiecții chestionați 92,2% au făcut renovări la casă după anul 1990. 83,6% dintre renovările și construcțiile de casă s-au realizat după 1999. Pe măsura trecerii anilor, din ce în ce mai mulți își fac renovări la casă, 17,4% dintre aceste renovări fiind efectuate în anul 2004.

15,9% dintre cei întrebați nu ne-au spus în ce au constat aceste renovări. Din răspunsurile exprimate ne putem da seama că cei mai mulți au efectuat amenajări interioare și exterioare, care au constat în zugrăveli, tencuieli, gresie, faianță și pardoseală sau schimbarea țiglelor pe acoperiș. S-a pus accent pe finisarea băilor și a bucătăriilor. De asemenea s-a introdus apa, s-au construit sobe, s-au montat geamuri termopan. În 43 de gospodării (11% dintre cei care au răspuns) s-a afirmat că sunt în prezent în construcții, construiesc casă nouă sau corp nou la casa existentă.

Din datele primite de la Primărie, am aflat că între anii 1998-2004 în Călinești-Oaș 20%, în Gherța Mică 13%, iar în Târșolț 6% dintre gospodăriile la nivel de comună au depus cereri pentru autorizații de construcție. În cazul comunelor Călinești-Oaș și Gherța Mică, cele mai multe cereri s-au înregistrat în anii 2001 (51 cereri Călinești-Oaș, 42 cereri Gherța Mică), respectiv 2002 (112 cereri Călinești-Oaș, 31 cereri Gherța Mică).

³ Fundatia pentru o Societate Deschisa, *Barometru Rural, 2002-2003* (www.osf.ro)

⁴ Fundatia pentru o Societate Deschisa, *barometrul de opinie publica, mai 2003* (www.osf.ro)

Tabel 6. Numărul cererilor depuse pentru autorizație de construcție pe ani

Anul	Călinești-Oaș	Gherța Mică	Târșolț
1998	14	16	4
1999	19	28	7
2000	19	9	3
2001	51	42	9
2002	112	31	12
2003	19	30	10
2004	45	10	15

Obs. Nu există date de la Bixad

Este interesant și modul în care sunt folosite aceste case. Citatul următor dintr-un interviu este semnificativ în acest sens: „Am vorbit cu cineva, domnule, ai aici casă mare și frumoasă, pusă la punct, dar de ce stai în șuteu –cum spun ei. Ce stai acolo înghesuit? Merg în casa mare doar de sărbători. Că domnule să nu fac mizerie, să nu stric. Aia e casa de bibelou pe care o curăță de praf, sunt foarte puțini care locuiesc acolo și zic că de asta am construit casa să stau acolo... Casele stau goale și ei stau în șuteu acolo, dacă vine cineva arăt ce am eu, ce casă, ce dotări, ce mobilă am, am făcut la comandă, dar câte milioane am dat pe ea, câte mii de euro? Merge dincolo, uite domnule ce am făcut, baia cum am aranjat. Vin vecinii să te întrebe ce ai făcut, dar de fapt vin să te spioneze. Dacă el a făcut acoperișul cu două turnuri eu fac cu șase, dacă el a făcut două etaje și mansarda eu fac trei. Concurența asta, asta am observat și oșanul este un pic mândru, după cum am observat este foarte mândru. Dar are și partea bună că ridică nivelul localității. Domnule faci o casă puternică, frumoasă, mare și arată bine și localitatea... Problema este că nu stau în ele, le fac oarecum degeaba”.

Casele care se construiesc sunt luxoase, unele au lift în interior. Ele sunt construite nu pentru a fi funcționale, ci servesc drept dovadă a statutului social și al nivelului de înstărire al unei familii. S-au relatat și cazuri în care case mari și frumoase pe dinafară, cu geamuri termopan și tencuite sunt nefinisate în interior și sunt nelocuibile. Contează doar aspectul exterior, care să demonstreze avuția familiei.

5. Sistemul de valori

Pentru a înțelege mai bine cum gândesc locuitorii Tării Oașului am dorit să vedem care este importanța acordată unor valori și care sunt părerile și atitudinile adulților în legătură cu unele aspecte legate de drepturile copilului.

Prin intermediul unui barometru de opinie publică⁵ reprezentativ pe un eșantion național, s-a pus un set de întrebări referitoare la importanța pe care o dau indivizii unor anumite valori. Noi am replicat acest set de întrebări pentru a putea compara mentalitatea românilor la nivel național cu cel al locuitorilor din cele patru localități.

Tabel 7.a. Importanța valorilor privind reușita în viață în Țara Oașului

Cât de important este pentru o persoană din Țara Oașului ...	Foarte important	Important	Destul de important	Nu prea important	Deloc important
Să se nască într-o familie bogată	25,1%	24,2%	17,4%	22,4%	11%
Să aibă noroc /șansă	73,4%	23,1%	2,9%	0,4%	0,2%
Să creadă în Dumnezeu	95,8%	4%	0%	0,2%	0%
Să aibă relații	44,5%	38,4%	12,4%	3,6%	1,1%
Să fie inteligentă /deșteaptă	66,6%	26,9%	5,3%	0,7%	0,4%
Să arate bine	25,7%	26,4%	22,1%	20%	5,9%
Să facă școală	63,4%	17,8%	11,7%	5,5%	1,5%
Să muncească mult	27,2%	36,7%	18,3%	15,4%	2,4%
Să fure	2%	3%	0%	1,3%	97,6%
Să știe să se descurce	79,2%	16,5%	2,7%	0,9%	0,7%

Tabel 7.b Importanța valorilor privind reușita în viață în România⁶

Cât de important este pentru o din România...	Foarte important	Important	Destul de important	Nu prea important	Deloc important
Să se nască într-o familie bogată	37%	32%	13%	11%	3%
Să aibă noroc /șansă	41%	40%	10%	5%	2%
Să creadă în Dumnezeu	52%	30%	8%	6%	2%
Să aibă relații	41%	37%	12%	5%	1%
Să fie inteligentă /deșteaptă	52%	34%	9%	2%	0%
Să arate bine	18%	30%	21%	23%	4%
Să facă școală	52%	33%	8%	3%	0%
Să muncească mult	49%	32%	10%	5%	1%
Să fure	4%	5%	6%	8%	69%
Să știe să se descurce	50%	36%	9%	1%	1%

Cel mai des valorizat dintre toate variantele enumerate pare a fi credința în Dumnezeu, 95,8% dintre subiecți au afirmat că pentru reușita în viață a unei persoane este foarte important acest aspect. O altă valoare puternică este norocul, șansa persoanei respective: 73,4% dintre subiecți consideră acest fapt foarte important, iar 23,1% important. Există o credință puternică în destin. Aproximativ pe aceeași scală se clasează răspunsurile și în cazul întrebării: cât de important este să știe să se descurce, astfel 79,2% cred că este foarte important, iar 16,5% cred că este important (vezi Tabel 6). Termenul de „a se descurca” este folosit în limbajul curent (observațiile autorilor) cu înțelesul de a face față oricărei situații. De regulă se descurcă cel care merge în străinătate și reușește să își găsească un loc de muncă bine plătit, sau câștigă mulți bani prin diferite căi. Acest termen seamănă cu altul uzual în limba română, cu cel de a „face rost”. Când cineva „face rost” de ceva, înseamnă că într-un fel vrea să rămână neștiut mecanismul prin care a obținut acel ceva. În studiul efectuat de Terre des hommes despre zona Oașului se arată că unii cetățeni consideră că a fura de la stat, de

⁵ Fundația pentru o Societate Deschisă, *Barometrul de opinie publică*, mai 2003 (www.osf.ro)

⁶ Procentul până la 100% reprezintă non răspunsuri

exemplu, nu este furt în adevăratul sens al cuvântului. A face rost, sau a se descurca, sunt termeni care pot fi folosiți ca alternative la astfel de acte.

Cunoaștem faptul că unii copii și adulți plecați în străinătate din zona Oașului obișnuiesc să fure. Am dorit să aflăm în ce măsură există o atitudine permisivă vizavi de furt. Rezultatele arată că în public „furtul” în sine este condamnat. Doar 5% dintre subiecți au declarat că furtul este important pentru ca o persoană să aibă succes.

Părerile au fost împărțite la întrebările referitoare la aspectul fizic, la clasa socială în care se naște o persoană și la munca pe care o depune. Munca este mai puțin valorizată față de media pe țară, doar 63,9% dintre respondenți au fost de părere că este important sau foarte important pentru o persoană să muncească pentru a fi împlinit. Școala este apreciată, dar sub media pe țară: 81,2% dintre cei întrebați sunt de părere că școala este importantă și foarte importantă ca să reușești în viață, față de 85% la nivel de țară. Răspunsurile au fost împărțite în ceea ce privește relațiile, cu înclinarea balanței spre cei care dau importanță acestui aspect. Un grafic care arată vizual proporția dintre diferitele variante de răspuns se află în Anexa G.

O întrebare de control a fost pusă pentru a ordona din punct de vedere al importanței valorile de mai sus.

Atunci când am rugat subiecții să ne spună care este cea mai importantă valoare pentru a reuși în viață din cele enumerate mai sus, 55,9% dintre cei care au răspuns la întrebare au menționat credința în Dumnezeu. A doua valoare ca importanță a fost numit norocul sau șansa. De altfel acestor două valori li s-a acordat cea mai multă importanță și pe scală ordinară prezentată anterior, deci există congruență în această privință. La a doua valoare în ordinea importanței apare pe loc secundar abilitatea de a se descurca a persoanei. Aceeași ordine, ca în cazul primei alegeri rămâne valabilă și dacă se cumulează cele două răspunsuri (prima și a doua alegere). O descriere amănunțită a variantelor de răspuns este prezentată în Tabelul 8.

Tabelul 8. Clasificarea valorilor în funcție de importanță

Cât de important este pentru o persoană din Țara Oașului ...	Zona Oașului			Nivel național	
	Prima alegere	A doua alegere	Cele două alegeri cumulate	Prima alegere	A doua alegere
Să se nască într-o familie bogată	4,4%	2,9%	3,7%	16%	6%
Să aibă noroc /șansă	17,1%	23,4%	20,2%	10%	10%
Să creadă în Dumnezeu	55,9%	15,6%	35,8%	15%	9%
Să aibă relații	2,2%	6,9%	4,6%	11%	11%
Să fie inteligentă /deșteaptă	4,7%	10,3%	7,5%	12%	13%
Să arate bine	0%	0,9%	0,4%	0%	1%
Să facă școală	2,2%	6,9%	4,6%	10%	10%
Să muncească mult	2,0%	8,9%	5,1%	8%	17%
Să fure	0%	0%	0%	1%	1%
Să știe să se descurce	11,5%	24,8%	18,1%	10%	14%

Am pus aceeași întrebare și celor cu care am avut discuții, folosind alte metode decât chestionarul (interviu, focus grup, etc.). Răspunsul dat în unanimitate atât de adulți, cât și de copii a fost că valoarea cea mai importantă sunt banii. Unul dintre subiecți ne declara „...în oșeni există ambiția de a aduna, de a nu ține cont de tine, că numai averea asta face viața pe pământ ...și asta este o modalitate sigură să vin să mă dau mare în sat, să am o mașină și peste câțiva ani să înalț o casă.”. Banul este motivul principal pentru care se pleacă în străinătate, pentru că permite exteriorizarea, demonstrarea avuției familiei.

Din barometrul de opinie publică efectuat de Gallup la cererea Fundației pentru o Societate Deschisă în mai 2003, citat și mai sus, reiese că cei mai mulți români au declarat pentru a reuși în viață cel mai important este ca o persoană să se nască într-o familie bogată (16%), să creadă în Dumnezeu (15%) și să fie deșteaptă, inteligentă (12%). Valoarea cea mai des amintită a fost inteligența și deșteptăciunea (25% dintre cei chestionați).

De asemenea, la întrebarea „pentru ca o persoană din România de azi să reușească în viață, cât de important este...” 52% dintre respondenți au declarat că este foarte important ca o persoană să fie deșteaptă /inteligentă, să facă școală și să creadă în Dumnezeu pentru a reuși în viață.

În concluzie putem spune că în comparație cu valorile populației românești, oșenii valorizează mai mult credința în Dumnezeu, șansa sau norocul și abilitatea unei persoane de a se descurca. Pe de altă parte, pentru ei nu par a fi atât de importante relațiile, școala și inteligența, ca pentru eșantionul la nivel național.

6. Rolul și locul copilului în familie

Din următorul set de întrebări am dorit să aflăm felul de a gândi al adulților cu privire la rolul și locul copilului în familie. Credem că părerile exprimate în acest set de întrebări stau la baza educației și îndrumării acordate copiilor în cele patru localități studiate. Prin aceste întrebări am dorit să testăm una dintre **ipotezele inițiale**: copiii sunt valorizați mai ales ca aducători de venituri. Am vrut de asemenea să determinăm atitudinea adulților față de muncă, bani și migrație.

Tabel 9. Părerii despre școală și copii

În ce măsură sunteți de acord cu afirmația...	Dezacord total	Dezacord parțial	Acord parțial	Acord total
1. Locul copilului este lângă părinții lui	1,8%	0%	14,7%	83,5%
2. În ziua de azi nu mai merită să faci școală	47,6%	22,1%	21,4%	8,8%
3. În ziua de azi nu mai merită să trăiești în România	24%	30,5%	34,2%	11,3%
4. Pentru bani merită să faci orice	49,4%	26,7%	18,4%	5,4%
5. Copiii care se reîntorc din străinătate își găsesc greu locul în comunitate	37,4%	20,4%	23,5%	18,8%
6. Copilul mai bine să câștige bani decât să facă școală	40,4%	24%	27,2%	8,4%
7. Părinții care lucrează în străinătate ar trebui să își ducă copiii cu ei	4,8%	5,9%	21,5%	67,9%

8. Migrația copiilor devine o tradiție în Oaș	3,1%	17%	29,2%	50,7%
9. Copiii ar trebui să își sprijine părinții financiar.	28,8%	17,7%	30,2%	23,4%

“Locul copilului este lângă părinții lui”

Din interviuri și discuțiile purtate cu copiii a reieșit că în multe cazuri în care părinții lucrează în străinătate, atât copiii înscriși la școală, cât și preșcolarii sau copiii și mai mici trăiesc cu bunicii, cu alte rude sau cu așa numiți „baby sitter” (persoane care îngrijesc copiii contra cost). În timpul unei discuții, o femeie mai în vârstă care ținea în brațe un copil de aproximativ trei ani, ne-a spus că acela era al nouălea nepot pe care îl creștea de-a lungul anilor, pentru că părinții copilului sunt plecați în străinătate la muncă.

În ciuda datelor statistice care arată că mulți copii trăiesc fără părinți, subiecții intervievați declară aproape în unanimitate că locul copilului este lângă părinții lui. În acord cu această părere, o parte dintre subiecți cred că acei părinți care lucrează în străinătate ar trebui să își ducă copiii cu ei: 68% sunt total de acord cu această afirmație, în timp ce 21,5% sunt parțial de acord. Au fost multe cazuri relatate de copii, care au spus că numeroși colegi au fost duși de părinții lor în străinătate pentru că lucrau acolo. Sunt însă multe cazuri în care părinții nu își pot permite întreținerea copiilor în țara unde lucrează. O mamă a șase copii, care lucrează în Austria, este nevoită să își lase copiii acasă, pentru că venitul ei nu ar acoperi nici înscrierea copiilor într-o grădiniță, nici angajarea unei persoane care să aibă grijă de copii. O altă mamă care a lucrat câțiva ani în străinătate s-a întors în țară și s-a dus la grădiniță să își întâmpine fetița. Educatoarea i-a zis fetiței să își salute mama, iar ea i-a zis „tanti”, pentru că nu a recunoscut-o. Mama a început să plângă și a zis că nu își mai lasă fata niciodată de lângă ea. Dar peste câteva luni s-a întors iarăși în străinătate fără copil. Am auzit de la mai multe persoane că unii copii nu își mai recunosc părinții pentru că nu îi văd mai mulți ani la rând. În aceste cazuri, copiii rămân pe termen îndelungat în grija rudelor rămase în țară.

“În ziua de azi nu mai merită să faci școală”

Părerile despre rostul educației sunt și ele împărțite: 8,8% dintre respondenți sunt de părere că nu mai merită să faci școală în ziua de azi, în timp ce 21,4% sunt parțial de acord cu această afirmație. Atitudinea în defavoarea școlii se formează în baza unor comparații a veniturilor obținute de cei care muncesc în străinătate cu aceleora care muncesc în țară. Un angajat din cadrul școlii, (care influențează mult opiniile copiilor) ne povestea că un medic, după ce face șase ani de facultate și încă doi ani de stagiatură, câștigă mult mai puțin în România decât un muncitor necalificat care lucrează în străinătate. (Menționez că meseriile recunoscute, care conferă statut social și sunt considerate ca fiind profitabile în România sunt în principal cea de avocat și de medic). Această atitudine vizavi de școală este una specifică zonei Oașului, și alte cercetări făcute cu 20 de ani în urmă au ajuns la aceeași concluzie⁷. De aici și concluzia subiectului nostru, care afirmă că îi înțelege pe cei care

⁷ G. Focsa, Țara Oașului, București, 1975

renunță la studii, pentru că ocupațiile care erau cândva recunoscute și bine remunerate în țară nu sunt plătite la același nivel ca munca depusă în occident. Această atitudine de devalorizare a școlii este adoptată și de unii copii. Unul dintre profesori ne spunea...”am încercat în anii trecuți să le spun: dacă nu învățați nu vă puteți lua permisul de conducere, nu aveți opt clase, nu vă luați permisul. Tinerii care merg să lucreze afară vin acasă cu mașini, și dacă nu o să aveți opt clase nu puteți să primiți permis de conducere. Și am primit răspunsul: domnule, vecinul meu nici nu știe să scrie, are patru clase, a mers cu trei mii de euro, nu a făcut nici școală de șoferi nici nimic și peste o săptămână a avut permisul. Asta mi-a spus copilul în față: “dar de ce să fac școală? Mă duc în Italia”...” și din aceste mărturii reiese că mai important decât să faci școală este „să te descurci” în viață.

„Copilul mai bine să câștige bani decât să facă școală”

8,4% dintre cei care au răspuns la chestionar sunt de părere că pentru un copil este mai bine să muncească decât să facă școală, în timp ce 40% dintre ei sunt în total dezacord cu afirmația. Există totuși o diferență de 10 procente între cei care afirmă că în România nu mai merită să faci școală și cei care consideră că e mai bine ca un copil să muncească decât să facă școală, în favoarea primei afirmații. Din răspunsuri reiese că sunt mai mulți părinți care nu își permit școlarizarea copiilor după terminarea învățământului obligatoriu, decât cei care nu doresc să își lase copiii la școală. Uni părinți nu au posibilitatea de a-și trimite copiii mai departe la liceu din cauza cheltuielilor de școlarizare (transport, cazare, masă) ridicate. În cele patru localități există doar școli cu predare până în clasa a X-a. De aceea, un motiv de stimulare a școlarizării ar putea fi acordarea suportului financiar părinților care doresc școlarizarea copiilor după încheierea celor opt clase gimnaziale.

În aceste condiții, unii copii rămân acasă după terminarea învățământului obligatoriu și își ajută părinții în gospodărie, se angajează în țară sau pleacă în străinătate și prestează munci necalificate.

O parte dintre părinți (urmați și de copii) consideră că școala nu este cea mai potrivită investiție în viitor din cauza lipsei locurilor de muncă și /sau a salarizării reduse. Mult mai nuanțate sunt răspunsurile la întrebarea dacă copiii ar trebui să își ajute părinții din punct de vedere financiar. Un sfert aprobă, un alt sfert dezaprobă, iar restul sunt parțial de acord sau în dezacord cu această afirmație. Dacă ne uităm la aceste răspunsuri, putem înțelege de ce sunt dispuși unii părinți să își trimită copiii la muncă: li se pare firesc ca și copiii să își sprijine financiar părinții. În cazul copiilor mai mici, această abordare poate duce pe lângă abuz prin exploatare și la abuz emoțional, copiii fiind încărcăți cu responsabilități care le depășesc puterile. Unii copii, chiar dacă nu sunt puși să muncească pentru bani, trebuie să muncească cot la cot cu părinții în muncile agricole. În perioada muncilor agricole, părinții își învoiesc copiii de la școală pentru a-i ajuta pe câmp.

Un director de școală ne declara: „Sunt unii copii ai căror părinți sunt plecați la muncă în străinătate, iar ei trebuie să aibă grijă în totalitate și în permanență de gospodărie, incluzând și animalele. Am observat că și aici asta e problema, că ei sunt singuri acasă cu bunicii, pe umerii lor cade gospodăria. De gospodari și de harnici ce sunt, ei neglijează un picuț școala, nu au rezultate excepționale, dar nu pot lăsa pământul nelucrat, nici vaca sau calul, pentru că asta este sursa de trai și de aici de la noi din zonă copiii din clasa a cincea sunt deja pe ștraf. ... Am vorbit cu unul și l-am întrebat, domnule dar de ce nu ai făcut tema? Că am fost la mălai, la săpat. Și pur și simplu mi-a fost milă de copilul ăla, că merge pe la două de la școală și îl pui la jug până seara și mai ai pretenții ca să și învețe. ...Nu e ușor ca după atâtea ore de lucru să mai și învețe. Odată iarna am întrebat un copil din clasa a VI-a: de ce nu ai făcut temele – mi-a spus că a fost cu calul după lemne. Copiii ăștia au foarte multe de făcut...”.

Interesant ni s-a părut atitudinea cadrelor didactice: ei par să accepte acest tip de comportament și nu încearcă să schimbe nici mentalitatea părinților, nici pe copii nu au încercat să-i convingă să se ocupe mai mult de învățatură.

Un alt interviu întărește aceste afirmații: „.....sunt părinți care mai abuzează de copii și îi rețin azi, mâine, poimâine și răspoimâine până când termină cu recoltatul. Și sunt părinți care își organizează altfel munca. Mergem azi pentru că este zi frumoasă, vii și tu de la școală, dar mâine, poimâine mai du-te, mergem și noi și dacă o să fie o zi bună pentru recoltat, vii și tu... Cel puțin la noi, copiii se învoiesc. Mâine doamna profesoara aș vrea să rămân acasă dacă se poate, pentru că vrem să culegem strugurii, cartofii....”

Părinții își lasă copiii la muncă în străinătate în speranța că îi vor ajuta pe ei și pe frații rămași acasă. Din interviuri a reieșit că de la vârsta de 14-15 ani băieții sunt duși la muncă în străinătate. Ei lucrează ilegal, în special în agricultură și construcții alături de tată, un unchi, frați mai mari sau rude, iar dacă lucrează ilegal, nu le sunt cerute actele. Una dintre mamele care și-a lăsat un băiat să plece ne-a explicat cum s-a hotărât: băiatul ei a terminat clasa a 8-a. Nici soțul, nici ea nu au locuri de muncă, doar ocazional, cu ziua, pe la săteni în perioada muncilor agricole. Pământ nu au. De aceea nu au avut cum să îl trimită la școală. La un moment dat copilul le-a zis părinților că va pleca în străinătate la muncă, a auzit ce bine le merge celor de acolo. Cum nu aveau altă alternativă mai bună de oferit băiatului, l-au lăsat să plece la 14 ani în Franța.

„În ziua de azi nu mai merită să trăiești în România”

Afirmația „În ziua de azi nu mai merită să trăiești în România”, a fost dezaprobată total sau parțial de către 69,7% dintre subiecți. Acest scor poate fi explicat în două feluri.

Pe de o parte se cunoaște că una din trăsăturile oșenilor, care în mod tradițional mergeau la muncă în alte locuri decât cele natale (mine, defrișare de păduri, balastiere), este că ei se întorceau mereu acasă. Din interviuri reiese că atunci când pleacă prima oară la muncă în străinătate, oșenii se gândesc că se vor întoarce la casa lor. Munca în străinătate este doar o sursă de venit temporară, având în vedere că din banii câștigați în străinătate poți trăi mai bine în România decât în țara respectivă, prețurile fiind mai mici. Dacă pornim de la această afirmație, putem explica de ce trei sferturi dintre subiecți spun că merită să trăiești în România. Munca în străinătate este considerată o etapă tranzitorie.

Analizând însă studiile de caz, găsim multe relatări care spun că familiile nu se vor mai întoarce în țară. Unii spun că au reușit să obțină acte legale, de aceea preferă să se stabilească acolo, alții au început deja mici afaceri care prosperă, sau au făcut investiții în mijloace fixe, imobiliare, de aceea au hotărât că nu se vor mai întoarce. Aceasta ar putea fi o nouă etapă în tradiția migrației Oșenilor, care rămâne de studiat în continuare.

Pe de altă parte, în analiza acestui aspect trebuie să ținem cont și de reprezentativitatea eșantionului, unde am primit răspuns în special de la persoanele care trăiesc în țară și nu de la cei care lucrează momentan în străinătate .

“Pentru bani merită să faci orice”

Întrebarea legată de felul în care se pot obține bani s-a dorit a fi o întrebare de verificare pentru una din întrebările din setul de valori, și anume întrebarea referitoare la furt. Acei 5% care au fost de părere că o persoană ca să reușească în viață trebuie să fure, se regăsesc și aici în categoria celor care afirmă că sunt total de acord cu afirmația că pentru bani merită să faci orice. Putem observa că doar jumătate (47,4% dintre cei care au răspuns la întrebare) sunt în dezacord total cu această afirmație, restul având o poziție ambiguă (fiind parțial de acord sau în dezacord). Menționez că rata de non-răspunsuri la această întrebare a fost de 2%. Dacă ar fi să convertim într-o altă afirmație aceste cifre, am putea spune că jumătate dintre respondenți nu refuză categoric să facă aproape orice pentru bani.

Reîntorcerea copiilor din străinătate

Părerile despre acomodarea copiilor care se reîntorc în comunitate din străinătate sunt împărțite. Subiectul nu este discutat în comunitate în mod deschis. La acest set de întrebări s-a înregistrat cea mai ridicată rată de non-răspunsuri (14,5% sub forma de nu știu sau nu răspund). În discuțiile cu localnicii am întâlnit argumente pentru fiecare dintre păreri. Unii susțin că acei copii care se întorc se acomodează greu pentru că în străinătate obțin mai mulți bani, iar când se întorc, de regulă, se întorc la condiții de viață mai modeste. Acesta ar fi unul dintre motivele pentru care copiii și tinerii (dar nu numai) își doresc să plece din nou în străinătate. Pe de altă parte, din scrisoarea trimisă celor de acasă de un copil care trăiește în străinătate reiese că din cauza condițiilor grele, a

singurătății și al dorului de părinți, frați și prieteni, întoarcerea ar fi una dorită. Copiii își aminteau la interviu despre experiența lor din străinătate aceleași aspecte: lipsa prietenilor, a cunoștințelor și a habitatului obișnuit.

Răspunsurile primite la această întrebare sperăm să ajute echipa de specialiști, care se vor ocupa cu reintegrarea copiilor întorși din străinătate, număr care până în momentul actual este redus.

Copii neînsoțiți și delincvență

Faptul că fenomenul migrației și al actelor de delincvență nu sunt izolate și nici ascunse opiniei publice, este demonstrat și prin răspunsurile din chestionare (Tabelul 10.) Interviurile confirmă că localnicii știu ce se întâmplă cu cei care sunt în străinătate: „... sunt foarte mulți copii care merg ba cu cerșitul, ba cu furtul, ba cu una, ba cu alta...și cine știe cu cine se întâlnesc acolo, cu alți tineri de vârsta lor, știu eu, albanezii, sârbii, că acuma sunt plecați din toate zonele... și la unul îi vine o idee și la vârsta aceasta imediat îl atragi pe copil, dacă este vorba de un furt, de un ceva. Nu se gândesc la ceea ce urmează. Ei fac dacă se poate face, că le iese un aparat sau două sau știu eu. Mai povesteau, mai furau, îi mai și prindeau și îi iertau și din alimentare...ba o conservă, ba o ciocolată, deci fiecare ceva. Și fac de mai multe ori”.

Unul dintre colaboratorii locali ai fundației a încercat să ne convingă că nu vom putea vorbi deschis despre acest subiect, spunând că și la ea în familie mama ei îi aducea mereu aminte că ceea ce se discută în familie nu trebuie să afle nimeni. Nu pentru că aveau ceva de ascuns, ci pentru că așa se obișnuia.

De multe ori, când întrebam de copiii despre care nu se știa exact unde sunt, primeam răspunsuri de genul: „eu nu știu”, „eu nu mă bag”, „este problema lor”, sau „nu mă interesează ce face altul, eu îmi văd doar de treaba mea”.

Cu toate acestea, sub forma chestionarului, care este anonim, un sfert dintre localnici au afirmat că ei au auzit că unii copii minori din zona Oașului sunt plecați neînsoțiți și peste o treime știu că acești copii fură, cerșesc sau se prostituează în străinătate.

Tabel 10. Opinii despre copiii neînsoțiți în străinătate

Știați că unii copii din Țara Oașului pleacă în străinătate fără să fie însoțiți de adulți?	Da	Nu	Nu știu / Nu răspund
	24,8%	75,2%	6,8%

Știați că unii copii minori din Țara Oașului fură, cerșesc sau se prostituează în străinătate?	Da	Nu	Nu știu / nu răspund
	34,3%	65,7%	5,1%

7. Respectarea drepturilor copiilor

Am cerut subiecților să ne spună ce importanță dau ei unor aspecte legate de îngrijirea copiilor minori. Tabelul de mai jos conține răspunsurile valide în procente. Rata de non răspunsuri este sub 2% pentru fiecare întrebare.

Toate afirmațiile de mai jos pot fi reduse la drepturile copilului (în special cele de bază). Aceste date sunt de mare ajutor echipei de implementare a proiectului în evaluarea modului de percepție a adulților asupra drepturilor copilului, în stabilirea modului de abordare a adulților și a copiilor în campaniile de conștientizare proiectate pentru viitor.

Tabel 11. Opinii despre drepturile copiilor

Cât de important este pentru un copil între 7-16 ani...	Foarte important	Important	Destul de important	Nu prea important	Deloc important
Să fie sănătos	96,2%	3,8%	0%	0%	0%
Să stea împreună cu familia	69,6%	20,2%	9,8%	0,4%	0%
Să meargă la școală	66,4%	19,1%	12%	2%	0,4%
Să fie în grija unui adult	61,2%	27%	10,5%	0,9%	0,4%
Să învețe ce înseamnă munca grea	30,4%	18,7%	21,1%	24%	5,85
Să nu rabde foame	95,1%	4,7%	0,2%	0%	0%
Să nu rabde frig	95,6%	4,4%	0%	0%	0%
Să nu fie bătut	72,4%	9,8%	12,7%	5,1%	0%
Să se țină cont de voința lui	37,4%	32,1%	20%	10,5%	0%
Să nu plece singur în străinătate	5,4%	15,5%	19,1%	24,8%	35,1%

14% dintre subiecți nu acordă importanță prea mare frecvenței școlii, nu percep acest lucru ca un drept al copilului la educație. De asemenea, 10% dintre subiecții adulți au afirmat că nu prea este important să se țină cont de voința copilului, iar pentru 20% are o importanță moderată.

60% dintre adulți nu consideră important ca un copil să fie însoțit în străinătate, deși mulți dintre ei știu despre pericolele la care sunt expuși acești copii.

8. Munca adulților în străinătate

Un procent foarte mare, mai precis 50% din subiecți recunosc că cineva din familie lucrează în prezent în străinătate. Există subiecți care au fost de părere că nu există gospodărie din care să nu fi fost cineva cel puțin o dată, temporar, la muncă în străinătate.

Tabel 12. Număr persoane din gospodărie angajate în străinătate

Câte persoane adulte din familia dvs. lucrează în străinătate	Procent
1 persoană	30,2%
2 persoane	12,8%

6 persoane	0,3%
mai multe persoane din familie (copiii, frații, soții)	6,2%
nu sunt date (non răspunsuri)	17,6%
nu e cazul	31,9%
<i>Total</i>	<i>100,0%</i>

Tabel 13. Poziția celor care lucrează în străinătate față de subiect

Poziția în familie a adulților care lucrează în străinătate	Procente
copiii (incluzând și pe cei peste 18 ani)	25,6%
Soț /soție	18,5%
frați	2,9%
părinți	2,0%
ginere, nepot	1,3%
nu lucrează nimeni în străinătate	17,4%
nu răspunde	32,4%
Total	100,0%

Din Tabelul 13. reiese că **jumătate dintre cei care au intrat în eșantion au o rudă de gradul unu sau doi în străinătate la muncă**: soți, frați, copii, ginere, nepoți. În unele cazuri sunt plecați ambii părinți la muncă, în comună sunt lăsați doar copiii și bunicii care au grijă de ei.

Cum se poate pleca la muncă în străinătate

Din relatările localnicilor am înțeles că fenomenul de migrație externă în scopul muncii a început chiar în 1990, când se trecea granița ilegal. Pe atunci erau rețele care treceau oamenii peste graniță contra cost. Acum deplasarea este mult mai comodă, se poate face legal, cu pașaportul. Totuși, o parte însemnată dintre cei care pleacă, o fac și ilegal.

Se relatează despre cazuri în care cetățeni români cu afaceri în străinătate absorb forța de muncă din zona Oașului: „Sunt care au deja o firmă de construcție acolo și la el lucrează mulți din sat. ... o altă persoană care are acte în Italia vrea să facă o măcelărie. Uite a plecat și ce a realizat și poate cândva familia lui nu avea bani și acuma are casă, are bani, are loc de muncă. Mulți cine au fost plecați în Austria, au lucrat cu geamuri termopan și acuma au deschis firmă cu geamuri termopan.”

Unii intervievați relatează că cei care încalcă cel mai des drepturile de muncă ale salariaților sunt chiar angajatorii de origine română.

Cineva își amintea că la început au plecat cinci bărbați care au reușit să își găsească de lucru la negru. Apoi și-au chemat rudele, frații, verii și vecinii. Din interviuri reiese că fiecare persoană care pleacă are o persoană de contact care o așteaptă și uneori îi promite chiar un loc de muncă. Așa se întâmplă și în cazul copiilor. Ceea ce este cert, este că în fiecare comună s-a constituit o rețea de cunoștințe, un tip de capital social, care este foarte bine exploatat.

Un studiu efectuat la nivel național arată că în diferitele județe și comune ale țării se poate demonstra o preferință clară a localnicilor pentru unele destinații de țări, tocmai din cauza acestui șir de relații informale pe baza cărora se pleacă la munca în străinătate.

Acest lucru se poate exemplifica și prin situația elevilor a căror părinți sunt plecați în străinătate, după țara în care se află aceștia. În comuna Bixad, satul Bixad mai mult de 2/3 (67% din cazuri) dintre părinții copiilor care sunt plecați la muncă în străinătate se află în Italia, pe când în Trip și Boinești se poate observa o preferință clară pentru Franța (62% din cazuri în Trip și 69% cazuri în Boinești).

Tabel 14. Cele mai frecventate țări în care muncesc părinții elevilor din comuna Bixad

Satul	Franța	Italia	Austria	Total
Bixad	14	101	16	149
	6,1%	73,7%	22,5%	
Trip	128	0	54	205
	56,1%	0%	76,1%	
Boinești	85	36	0	123
	37,3%	26,3%	0%	
Altă localitate ⁸	1	0	1	2
	0,4%	0%	1,4%	
Total	228	137	71	479
	100%	100%	100%	

Țările de destinație a celor care lucrează în străinătate

Unii sunt de părere că prima dată s-a plecat în Austria, această țară fiind mai aproape ca distanță. La început s-a lucrat mult la negru, dar acum din ce în ce mai multe persoane reușesc să se angajeze legal, unii au dobândit deja cetățenia țării în care stau de câțiva ani.

Alții sunt de părere că migrația a început în Franța și apoi a continuat cu Italia. Mai nou se pleacă în Spania și Portugalia. Ei spun că în Franța oamenii au fost mai primitivi și că francezii i-au simpatizat pe români. Într-o vreme, după revoluție, unor cetățeni români le-au dat și case. Pe de altă parte, Franța este amintită ca țara unde se poate fura și cerși cel mai bine, pentru că legislația este permisivă, în raport cu Austria sau Italia, unde sancțiunile sunt severe.

Erau persoane care menționau că și în regimul comunist oamenii emigrau ilegal prin Iugoslavia, apoi Italia, cu destinația SUA, deci fenomenul de migrație exista încă de pe acea vreme.

Tabel 15. Țara în care lucrează persoana adultă din familie

Dacă lucrează cineva adult din familie în străinătate , unde...	Procente
America, Canada	1,1%
Anglia, Irlanda	2,6%
Austria	8,1%
Belgia	,7%
Franța	12,1%

⁸ Copiii au domiciliul în altă comună decât Bixad, dar frecventează școala din Bixad

Italia	20,5%
Portugalia	2,2%
În cel puțin 2 tari din urmă: Italia, Franța , Austria, Anglia sau Spania	3,5%
Nu este nimeni plecat din familie	7,7%
Nu sunt date (non răspunsuri)	41,4%
Total	100,0%

Din Tabelul 15. reiese că cei mai mulți membri de familie ai celor plecați sunt în Italia și Franța. Toate datele statistice culese în timpul cercetării arată aceste două țări ca fiind cele preferate de locuitorii celor 4 comune.

Domeniile în care se lucrează în străinătate

În străinătate, românii lucrează în special în munci necalificate, cu program prelungit în construcții, menaj, restaurante, agricultură, amenajări interioare: „Și acolo cine e recunoscut... deja și acolo s-au format grupurile, legăturile. Câștigă 10 euro pe oră și lucrează 12,13,14 ore, normal că face bani. Dar vă dați seama că doarme trei, patru ore. Deci merg exclusiv cu gândul de a munci. Și duminica lucrează dacă se poate. Cumnatul meu care este de 14 ani acolo, și el a lucrat doi ani la negru, dar la aceeași firmă unde lucrează acum legal, doi ani a stat și el în colibă. Toți cei care au plecat după revoluție de aici, toți au stat în colibe în Austria, nimeni nu a știut limba, nu ai avut la cine să apelezi: și el atunci când a lucrat la negru era plătit cu mai mult decât acuma. El și acuma lucrează paralel legal și peste program la negru.”.

O persoană ne spunea că el cunoaște multe persoane care s-au dus să lucreze în același loc: „De exemplu majoritatea sunt în Franța, pentru că acolo au plecat de la început mai mulți și acolo și-au făcut cunoștințe, prieteni. Știu că și vecinul de la noi de pe stradă stă acolo, vărul este tot acolo și așa mai departe.”. Chemarea se face uneori prin telefon: „hai în Franța că am găsit de lucru, sau hai în Italia că este de lucru”, fără a se știe exact care vor fi sarcinile de serviciu ale persoanei care va pleca.

Dar nu toți care pleacă „au noroc”. Se relatează și cazuri în care o persoană pleacă cu banii economisiți mai mulți ani de zile, sau se împrumută de o sumă mai mare de bani în speranța că îi va putea returna după un timp de lucru în străinătate. Dacă persoana respectivă nu reușește să își găsească de lucru, se întoarce acasă fără bani, sau cu mai puțini bani decât cei cu care a plecat inițial.

O altă categorie de persoane sunt cele cărora nu le place să muncească sau au probleme cu alcoolul. Aceste persoane sunt de regulă văzute cu ochi răi de restul comunității. Când am întreat dacă toți reușesc să își îmbunătățească situația materială în urma șederii în străinătate, ni s-a relatat că sunt cazuri în care banii câștigați sunt băuți sau jucați la jocuri de noroc, iar respectivele persoane nu se întorc acasă cu economii.

Fenomenul migrației s-a extins mult în zece ani. Un primar ne spunea că dacă în jurul anului 1990 erau plecați în jur de 20 de persoane „acum putem să spunem că avem 200 de familii plecate”.

9. Situația copiilor plecați în străinătate

Cele mai multe date despre copiii care se află în străinătate le-am aflat de la cadrele didactice din școli.

Din discuțiile de grup cu copiii (focus grup), a reieșit că mulți au fost deja în străinătate cu diferite ocazii. De aceea credem că datele furnizate de respondenții la chestionar nu sunt complete, adică procentul celor care declară că „nu este și nici nu a fost plecat nimeni” din familie în străinătate este în fapt mai mare decât cel reieșit în urma centralizării datelor.

Tabel 16. Poziția minorului din familie care lucrează în străinătate față de respondent

Poziția în familie a copilului minor care a fost în străinătate	Procent
Nu este, și nici nu a fost plecat nimeni	85,5%
fiul	10,0%
fiica	1,4%
Frate /soră	0,9%
nepot	2,0%
fiul și fiica	0,2%
Total	100,0%

Am aflat și despre câteva cazuri concrete de copii care lucrează în străinătate și care provin din una din cele patru localități studiate:

- Cineva ne relata că Franța era o țară preferată pentru că îi tolerau pe minorii care furau, și mai ales pentru faptul că îi lăsau liberi: „Am avut aici un caz, bine că acum e adult, care tot cu asta s-a ocupat: cu țigări, cu aparate electrice. A făcut din asta mulți bani, a vândut la negru...”
- O mamă singură are un fiu major acolo. Acum băiatul mai mic a terminat clasa a opta, și a plecat la fratele lui mai mare care lucrează acolo de mulți ani în construcții. Visul lui a fost să plece în străinătate, dar minor fiind nu i s-a dat voie să treacă granița. A trecut totuși granița, după care cineva i-a explicat că cel mai simplu este să spună că i s-au luat actele. A mers într-un loc unde să fie găsit de poliție, a susținut povestea cu actele până la final. Acum a ajuns la foyer și e mulțumit.
- O femeie cu studii superioare, angajată la școală, a plecat din țară cu viză turistică și a rămas în străinătate. Ea are un copil pe care l-a retras de la școală din România și l-a dus cu ea. Patronul la care lucrează spune că angajatorii au nevoie de mulți oameni, și că preferă oamenii care au lucrat deja pentru ei.
- Un alt băiat bun la învățătură s-a înscris la liceu în țară, iar apoi a decis că nu mai continue școala. Tatăl său era stabilit în străinătate, a revenit la Crăciun acasă și a plecat împreună cu

fiul său în străinătate. Gândul și dorința copiilor de a pleca se transmite de la părinți, care mai apoi își doresc lucrul acesta.

Tabel 17. Țara în care se află sau s-a aflat copilul minor din familie

Țara în care a fost copilul minor din familie	Frecvențe
Anglia	4
Austria	2
Franța	29
Irlanda	1
Italia	23
Nu sunt date	395
Total	454

Localnicii sunt de părere că francezii sunt mult mai buni la suflet, decât italienii: „Sunt tineri la ziare care întind mâna. Zice că și din milă le dau fără să-și ia ziarul din mână. Deci e o siguranță de venit.”.

Din Tabelul 17. putem observa că 29 de persoane au declarat că minorii din familia lor au fost în Franța, iar 23 că au fost în Italia. Există o percepție conform căreia cei care migrează în Franța se duc să lucreze, să fure sau să cerșească, iar cei care merg în Italia se duc la școală.

Unii sunt de părere că pleacă în special copiii ai căror părinți au mai puține clase, și de aceea nu valorizează școala. Nu există o corelație între nivelul de școlarizare al părinților și plecarea copiilor în străinătate. De fapt sunt multe cazuri în care chiar cadre didactice pleacă la muncă în străinătate : „Nu sunt prea mulți cine au făcut școală din comună, aici e problema. Și la noi nu avem cadre aici în școală, din motivul că cei care termină liceul pleacă în străinătate și termină foarte puțini liceul, în ultima perioadă. Avem trei cadre din comună, care au lucrat în învățământ, și-au dat demisia și au plecat în străinătate.”

Pe de altă parte, se consideră că nu pleacă cei mai săraci copii din comună, pentru că ei, respectiv familia lor nu au bani nici pentru transportul până la destinație.

Părinții uneori au următorul fel de a gândi: „...văd exemple din comună cu cadrele calificate care au plecat în Franța. Și apoi eu, de ce să cheltuiesc, oricum plec, tot în Franța voi ajunge, că la noi așa e sistemul. Dacă termină copilul școala, să i se ofere un loc de muncă, să fie cât de cât plătit, să i se ofere ceva, dar nu i se oferă. Și atunci pentru ce să rămână?”

Tabel 18. Cazuri de copii care lucrează în străinătate la data chestionării

Cunoașteți cazuri de copii (sub 18 ani) care lucrează în străinătate?	Frecvențe (nr. răspunsuri)	Procente
Da	237	52,2%
Nu	198	43,6%

Chiar dacă nu se admite de către subiecți că din propria familie sunt în prezent plecați minori în străinătate la școală sau la muncă, 52% (237 de persoane) dintre cei care au răspuns la întrebare, susțin că au cunoștință despre copii din Țara Oașului care lucrează în străinătate. Unii relatează chiar

despre discuțiile avute cu aceștia: „Chiar ascultam o discuție cu băieții că mergeau noaptea, dădeau atac la un TIR, aveau un patron care cumpăra tot ce era în TIR și vindeau.”

Tabel 19. Scopul șederii în străinătatea minorilor, declarat de subiecții adulți

Scopul în care a fost copilul minor din familie în străinătate ...	Frecvențe
Vizită	6
Școală	25
La muncă	29
Altceva	2
Total	62

Din tabelul de mai sus reiese că 29 de copii au fost sau sunt în prezent în străinătate la muncă, iar 25 sunt la școală. 16 dintre copiii care au fost sau sunt în Franța sunt la muncă, 9 la școală, iar în Italia 12 la școală și 8 la muncă. Deși numărul celor care studiază este mai mare în Italia, în eșantionul de față nu există o corelație semnificativă între țara și scopul de ședere.

Tabel 20. Perioada șederii minorului în străinătate (în cazul respondenților)

Pentru ce perioadă de timp a fost plecat copilul în străinătate	Frecvențe
câteva luni	6
1 an	10
2 ani	5
3 ani	4
4 ani	1
mai mult de 4 ani	9
timp nelimitat	3

Putem să presupunem că cei care au plecat în vizită sunt cei care au stat doar câteva luni în străinătate, restul au stat cel puțin un an (Tabel 20). Copiii care merg în străinătate speră să fie acceptați într-o școală unde să învețe o meserie, iar când termină școala de meserii să fie angajați. Au fost deja cazuri de copii care după trei ani de ucenicie au început să lucreze legal la tâmplării sau la pizzerii.

Tabel 21. Numărul copiilor care lucrează în prezent în străinătate conform subiecților

Aproximativ câți copii cunoașteți care lucrează în străinătate ?	Frecvențe	Procente
1-5	92	43,2%
6-10	62	29,1%
11-20	30	14,1%
peste 20	4	1,9%
mai mulți, foarte mulți	15	7,0%
câțiva, destui, puțini	10	4,7%
Total	213	100,0%

Cei mai mulți (43,2%) afirmă că au cunoștință de unul sau maxim cinci copii care lucrează în străinătate, în timp ce 29,1% cunosc între șase și zece copii în această situație. Restul celor intervievați spun că nu cunosc copii minori sau nu răspund la această întrebare.

Întrebați despre cu ce se ocupă acești copii, **90% dintre respondenți au relatat că ei practică munci ocazionale**, - ceea ce contravine răspunsurilor date la o altă întrebare - aceasta și din cauza faptului că nu au o calificare și nu au vârsta necesară pentru a se angaja cu acte legale. Aproximativ 75 de copii prestează munci ocazionale variate, iar despre 51 se știe că urmează școala și muncesc în același timp (Tabel 22). Restul subiecților nu au răspuns la această întrebare.

Doar 3% afirmă că acești copii se ocupă cu cerșit sau furat, în timp ce răspunsurile cuprinse în Tabelul 10 indică un procent de 34% de adulți, care au cunoștință despre acest lucru.

Tabel 22. Ocupația copiilor care muncesc în străinătate

După cunoștința dvs., cu ce se ocupă acești copii?	Frecvențe	Procente
Cerșit, furat	5	3,0%
Agricultura	17	10,1%
Construcții	10	5,9%
Munci ocazionale	75	44,4%
Școală și muncă	51	30,2%
Școală	11	6,5%
Total	169	100,0%

10. Tendințe de viitor ale migrației copiilor

Am folosit trei surse de date pentru a ne putea face o imagine despre tendințele de viitor în ceea ce privește migrația copiilor în străinătate: (a.) rata abandonului școlar în ultimii ani, (b.) procentul elevilor ai căror părinți sunt plecați la muncă în străinătate și (c.) baza de date întocmită de FRCCF, cuprinzând copiii migrați, traficați sau la risc.

Trebuie menționat de la început că datele primite de la școlile din cele 4 localități sunt aproximative. Din confruntarea mai multor tipuri de date ne-am dat seama că există erori în diferitele evidențe primite. Principala cauză a acestei curențe este lipsa arhivelor de date la nivel de școli. Datele statistice solicitate de echipa de cercetare erau pe ultimii 7 ani. În unele cazuri cei care au centralizat datele au fost nevoiți să pornească chiar de la cataloagele din anii respectivi. În ciuda neconcordanțelor în ceea ce privește cifrele exacte, tendințele și evoluția datelor sunt congruente (**vezi Anexa H**).

Astfel, din datele statistice referitoare la școlarizarea copiilor din cele patru comune cercetate reiese că, între anii 1998-2004 au abandonat școala între 235 (conform Tabel 24) și 444 (conform Tabel 23) de copii, ceea ce reprezintă între 5,3-10% din numărul elevilor școlarizați în clasele V-VIII.

Tabel 23. Situația abandonului școlar între 1998-2004

Școala satul...	Număr elevi care au abandonat școala între 1998-2004 pe clase				Rata abandonului școlar între 1998-2004 ⁹ pe clase			
	V	VI	VII	VIII	V	VI	VII	VIII
Bixad	13	22	13	18	5,7%	10,1%	5,8%	8,7%
Boinești	11	9	6	9	5,2%	4,2%	3,0%	4,4%
Trip Băi	50	20	38	22	11,2%	4,7%	9,6%	5,7%
Călinești-Oaș	14	14	19	10	5,2%	5,7%	7,4%	4,3%
Coca	8	1	2	10	4,5%	0,6%	1,3%	6,1%
Lechința	8	11	5	1	7,7%	10,4%	5,0%	1,0%
Gherța-Mică	8	4	13	14	1,8%	0,9%	3,1%	3,5%
Târșolț	21	11	23	16	6,3%	3,8%	7,5%	5,7%
TOTAL	133	92	119	100	6,0%	5,1%	5,3%	4,9%

Tabel 24. Numărul elevilor școlarizați între anii 1998-2004 în cele patru comune

Clasa	Numărul elevilor școlarizați	Numărul elevilor ieșiți din sistemul școlar	Mod de calcul
Clasa a V-a	2216	-	-
Clasa a VI-a	2096	120	2216-2096
Clasa a VII-a	2072	24	2096-2072
Clasa a VIII-a	1981	91	2072-1981
Total		235	

Din statistica centralizată a 6 școli din cele 4 comune reiese că rata de promovare a examenului de capacitate este de 82%, adică 82% dintre elevii care au terminat clasa a 8-a se puteau înscrie la licee. Restul de 12% se puteau înscrie la școli profesionale sau școli de ucenici.

Dintre copiii care au terminat 8 clase (însemnând învățământul obligatoriu) în trei din cele opt școli¹⁰ în perioada 1998-2004, doar jumătate (53%) sunt în continuare școlarizați. Din cealaltă jumătate **19% sunt în țară, dar nu frecventează nici un tip de școală**, 17% sunt în străinătate neînsoțiți (este vorba de 160 de copii), iar 8% dintre copiii care au terminat la cele trei școli amintite sunt în străinătate fie împreună cu un adult, fie singur, dar se pare că sunt cuprinși într-un sistem de îngrijire și evidență.

Așa cum reiese și din Tabelul 25 și din Anexa I, tendința în timp este aceea de a frecventa mai multă școală în țară. Numărul copiilor care au fost școlarizați în țară în 2004 este aproape dublu față de numărul copiilor în aceeași situație în 1998, deși nu a crescut numărul copiilor de vârstă școlară.

De asemenea, procentul copiilor care au rămas în țară de-a lungul anilor este în continuă creștere din 1998 până în 2004. În anul 1998, 42% dintre copiii care au terminat învățământul obligatoriu în cele 3 școli amintite au plecat în străinătate, cu sau fără însoțitor, iar în anul 2004 au plecat doar 12% dintre copiii cu 8 clase absolvite.

Tabel 25. Situația copiilor din trei școli (două comune) care au terminat clasa a 8-a

⁹ procentul copiilor care au abandonat școala din numărul total al elevilor înscriși

¹⁰ școli din satul Coca și Călinești, comuna Călinești și satul Târșolț din comuna Târșolț. În cazul celorlate școli nu sunt date.

Anul	Copii care se află în țară și		Copii care se află în străinătate	
	Sunt școlarizați	Nu sunt școlarizați	Împreună cu un adult sau școlarizat	Neînsoțiți
1998	46	33	8	49
1999	58	36	19	40
2000	63	34	11	29
2001	62	34	20	17
2002	85	18	6	12
2003	80	11	7	8
2004	87	12	8	5
Total	481	178	79	160

Această descreștere a numărului de copii plecați după clasa a 8-a nu înseamnă că *per ansamblu pleacă mai puțini copii, ci doar că unii pleacă înainte de a termina învățământul obligatoriu, având în vedere faptul că numărul copiilor școlarizați este în continuă descreștere în ultimii șapte ani, așa cum am arătat mai sus.*

Din discuțiile cu cadrele didactice reiese că cel mai frecvent elevii sunt retrași din sistemul școlar atunci când părintele își ia copilul în străinătate alături de el. În tabelul de mai jos sunt centralizate datele din una din cele patru localități unde s-a efectuat studiul. Datele se referă la numărul elevilor care au cel puțin unul dintre părinți plecați la muncă în străinătate.

Tabel 26. Numărul copiilor care au avut în 2002-2003 cel puțin un părinte care lucrează în străinătate

Clasa pe care o frecventează elevul	Ambii părinți	Doar mama	Doar tatăl	Total
Clasa a 1-a	29	13	15	57
Clasa a 2-a	26	6	19	51
Clasa a 3-a	39	4	13	56
Clasa a 4-a	37	5	16	58
Clasa a 5-a	34	14	14	62
Clasa a 6-a	46	9	20	75
Clasa a 7-a	31	7	15	53
Clasa a 8-a	32	10	25	67
Total	274	68	137	479

57% dintre elevii din comună au ambii părinți plecați în străinătate. În aceste cazuri ei au fost lăsați în grija bunicilor sau a unei rude, cel mai des în grija unei mătuși. Din discuțiile avute cu copiii reiese că în ciuda faptului că sunt lăsați în grija unor adulți, de fapt ei suplinesc sarcinile părinților: au grijă de frații mai mici, de animale, de gospodărie și gătesc, pentru a se putea întreține, iar în acest timp frecventează și școala. 28% dintre elevi au tații plecați în străinătate. Putem presupune că o parte dintre familiile în care ambii părinți sunt plecați, își vor lua copiii cu ei în țara unde sunt la muncă.

Tabel 27. Gradul de rudenie raportat la elev al celor care îngrijesc copiii care au cel puțin un părinte în străinătate între 2002-2003

În cazul copiilor care au părinții în străinătate, ei sunt îngrijiți de...	Număr cazuri	Procent
Unul dintre părinți	261	54,38%
Bunici	132	
Mătușa	41	

Soră, frate	6	alte persoane decât părinții
Verișor	3	
Vecin	2	
Prieteni	4	
Nu sunt date	30	
Total	479	100%

O a treia sursă de informații pe baza căreia putem anticipa tendințele de viitor ale fenomenului migrației copiilor este o bază de date a FRCCF care conține cazurile copiilor identificați ca fiind migrați, traficați sau la risc. Copiii **migrați** au fost definiți ca fiind cei care sunt sau au fost plecați temporar sau definitiv în străinătate, iar copiii aflați **la risc** sunt cei care îndeplinesc unul sau mai multe din următoarele criterii:

a) abandon școlar; b) situația economică precară a familiei; c) intenția exprimată de a pleca în străinătate; d) rude apropiate plecate în străinătate.

Aceste criterii au fost stabilite în urma discuțiilor purtate cu persoane din Țara Oașului, cu privire la caracteristicile familiilor /copiilor care migrează. Cu toate acestea, nu toți copiii care corespund minim unui criteriu menționat sunt înregistrați, ci doar acele cazuri unde riscul migrației este real, după aprecierea lucrătorului social care evaluează situația familiei și a copilului în cauză.

Într-un an de derulare a proiectului (aproximativ 9 luni de lucru pe teren), au fost **înregistrați în baza noastră de date 468 de copii**, dintre **care migrați 170** cazuri, iar **la risc 298** cazuri în cele patru comune în care FRCCF își desfășoară activitatea. Acestor copii, respectiv familiilor lor, li s-au întocmit anchete sociale și sunt în permanență monitorizați. În același timp se oferă servicii de prevenire ale pericolelor migrației de către echipa de proiect.

Dintre copiii și tinerii înregistrați în baza de date, 195 (41.6) sunt fete și 274 (58.4) sunt băieți, cu vârsta între 1 și 22 ani (vezi Tabelul 28). Cei mai mulți copii sunt cu vârsta între 15 și 16 ani. Această vârstă corespunde terminării învățământului obligatoriu.

Cei mai mulți copii identificați sunt din Târșolți (157 cazuri), apoi Călinești-Oaș (127 cazuri), și Gherța Mică (117 cazuri), iar cele mai puține cazuri au fost identificate în Bixad (67 cazuri). Cifrele sunt orientative, pentru că diferențele între comune pot fi datorate și lipsei sau fluctuației de personal al FRCCF.

Tabel 28. Numărul copiilor înregistrați în baza de date pe tipul înregistrării și în funcție de vârstă

Vârsta copilului	Migrat	La risc	Total
0-6	11	1	12
7-10	14	27	41
11	4	20	24
12	5	17	22
13	11	57	68
14	9	50	59
15	21	48	69
16	27	46	73
17	34	21	55
18	23	7	30
Peste 18	8	-	8
Nu dispunem de date	4	4	8
Total	171	298	469

Țările de destinație a copiilor migrați sunt în cele mai multe cazuri Italia (93 cazuri) și Franța (56 cazuri), urmând Austria (10 cazuri), Anglia (5 cazuri), Portugalia (4 cazuri), Belgia (1 caz) și SUA (1 caz) și sunt prezentate în Tabelul 29:

Tabel 29. Țara de destinație a copiilor migrați din baza de date a FRCCF

Tara	Frecvența	Procent %
Franța	72	28,9
Italia	82	32,9
Austria	33	13,3
Anglia	15	3,0
Spania	2	0,8
Portugalia	22	8,8
Belgia	2	0,8
SUA	2	0,8
Franța sau Italia	10	4,0
Franța sau Austria	1	0,4
Italia sau Austria	2	0,8
Italia sau Spania	2	0,8
Austria sau Anglia	2	0,8
Spania sau Portugalia	2	0,8
Nu dispunem de date	49	
Total	298	100

20 (11,8 %) dintre copiii migrați se află neînsoțiți în străinătate. 123 (72,4 %) de copii sunt însoțiți de cel puțin unul dintre părinți, 23 (13,5 %) copii de frați sau de surori, iar 4 (2,4 %) copii sunt însoțiți de o cunoștință, iar în cazul unui copil nu dispunem de date.

Există un câmp al bazei de date care se referă la alte informații relevante despre copil. Acest câmp conține informații care explică starea de fapt, situația familială, făcând trimitere la

particularitățile cazului, inclusiv motivația migrării sau a intenției. Astfel, am depistat /stabilit trei scopuri dominante ale migrării: excursie sau vacanță, munca – dorința de a se realiza financiar și dorința de a continua studiile în străinătate. (Vezi Anexa J).

O caracteristică a minorilor înscrși în baza de date este aceea că majoritatea au o rudă apropiată în străinătate. Dintre cei 298 de copii care se află la risc de trafic sau migrație, 247 au cel puțin un membru de familie în străinătate. Țările preferate ca destinație rămân și în acest caz Italia și Franța, în cele două țări fiind plecați 53 % dintre rudele copiilor aflați în situații de risc (Italia – 82 de cazuri, Franța – 72 de cazuri). 33 de copii înregistrați au rude în Austria, 22 în Portugalia, 15 în Anglia, iar câte doi copii în Spania, Belgia și Austria. 19 copii au rude în cel puțin două dintre următoarele țări: Franța, Italia, Austria, Spania, Anglia, Portugalia. Dintre cei 297 de copii înregistrați în baza de date ca fiind în situație de risc de migrație, 49 copii și-au exprimat intenția de plecare, motivul principal fiind dorința de realizare financiară.

Din cele trei tipuri de date analizate se poate concluziona că pe viitor ne putem aștepta ca un număr mare de minori să părăsească țara, fie din voința părinților, care lucrează în străinătate, fie din voința minorilor, care doresc să plece la frați sau alte rude aflate în străinătate.

11. Bune practici în activitatea de prevenire a pericolelor migrației și traficului de copii din Țara Oașului. O perspectivă a echipei de lucru FRCCF.

Acest document are la bază experiența dobândită pe parcursul unui an al echipei FRCCF care, prin activitățile susținute în cele patru comune din Țara Oașului (Bixad, Călinești Oaș, Gherța Mică și Târșolt) a transmis comunității informații cu privire la riscurile migrației și traficului de copii.

Considerăm că transmiterea experiențelor dobândite în acest domeniu poate contribui în mare măsură la planificarea acțiunilor viitoare a altor organizații care sunt la început de drum. Prezentul document dorește să prezinte modelul de acțiune adoptat de echipa de intervenție pe teren.

La începutul activității noastre în domeniul prevenirii migrației și traficului, am primit un sprijin important din partea Terre des hommes Albania, care ne-a pus la dispoziție toate instrumentele de lucru care au fost elaborate și folosite de ei, în scopul prevenirii și combaterii traficului de copii. În urma unui schimb de experiență organizat în Albania, am avut ocazia să ne însușim câteva din metodele și tehnicile de lucru folosite cu succes. Bineînțeles, specificul zonei Țării Oașului și problematica de aici diferă foarte mult de problematica care există în Albania. Din acest motiv am construit noi instrumente de lucru sau le-am adaptat pe cele primite, acolo unde a fost posibil, la specificul zonei în care desfășurăm proiectul. Vom prezenta aceste instrumente de lucru în

studiu, pentru a putea fi folosite de cei care doresc să implementeze pe viitor proiecte în acest domeniu (Anexele K-R).

La baza demarării acestui proiect a stat cercetarea făcută de Terre des hommes în Franța și diversele vizite și informații transmise de partenerii noștri din Franța. Scopul a fost ca pe parcursul multiplelor vizite organizate în România, partenerii noștri să cunoască activitatea autorităților locale și a ONG-urilor din domeniu, dar și să tragă un semnal de alarmă cu privire la fenomenul migrației și a traficului care a luat o amploare îngrijorătoare în acea perioadă.

Principalele cauze ale migrației copiilor din țara Oașului

Pentru o mai bună înțelegere a acestui fenomen și pentru o intervenție eficientă era necesar în primul rând să identificăm cauzele pentru care cei mai mulți copii doresc să plece din țară. În acest scop, am realizat acest studiu sociologic, care să ne ajute să cunoaștem mai bine amploarea și rădăcinile fenomenului de migrație al copiilor. Am dorit să aflăm, în cele patru localități în care FRCCF și-a desfășurat activitatea, câți copii sunt plecați în străinătate și unde se află ei în prezent; ce îi motivează pe copii să plece în străinătate și ce îi determină pe părinți să își lase copiii să plece, uneori nesupravegheați de nici o persoană adultă.

În urma studiului sociologic, a întâlnirilor periodice cu reprezentanții instituțiilor și cu lideri informali ai comunității, precum și a activităților desfășurate cu copiii și familiile lor, am reușit să ne construim o imagine mai clară a sistemului migrației copiilor, a problemelor comunității și a mentalității oamenilor din Oaș (Anexa S). Cadrul teoretic pe care ne-am construit planul de intervenție este cel descris mai jos.

Factorii care influențează decizia copilului în ce privește plecarea în străinătate, se pot grupa în patru categorii:

1. **Factori personali:** dezinteres față de școală, dorința de aventură, dorința de „a se realiza”
2. **Familia:** părinți sau rude plecate în străinătate, încurajare din partea părinților, probleme familiale
3. **Comunitatea:** importanță și valoare scăzută acordată educației, importanță mare acordată banilor, povești de succes ale persoanelor care s-au întors, concurență între membrii comunității în ceea ce privește realizările materiale (casă, mașină)
4. **Factori socio-economici:** oferta redusă a posibilităților de calificare, lipsa locurilor de muncă, situația materială precară a unor familii

Copiii care pleacă în străinătate fac acest lucru legal, în general trecând frontiera cu pașaportul și cu împuternicirea părinților sau chiar împreună cu părinții lor. Conform mentalității oamenilor din

Țara Oașului, copiii peste 14-15 ani sunt considerați deja adulți care trebuie să se descurce singuri și să ia decizii privind soarta lor. În general ei sunt datori să-și ajute părinții fie prin munca prestată în gospodărie, fie prin ajutor financiar. Astfel, dacă un minor peste 14-15 ani vrea să plece în străinătate, părinții, chiar dacă nu sunt de acord, consideră că trebuie să accepte decizia copilului.

Minorii care pleacă în străinătate pot ajunge în diverse situații, și anume:

1. Muncă

Mai ales cei care au terminat 8 sau 10 clase și nu doresc să-și continue studiile, pleacă cu un membru al familiei, rudenie, prieten sau chiar singuri, pentru a lucra. Acești minori pot lucra doar la negru, în general în construcții, munci agricole și menaj.

2. Școală

Copiii care sunt înscriși într-adevăr la o școală, trăiesc în străinătate alături de părinții lor care sunt plecați de câțiva ani, au acte legale, iar situația lor materială le permite întreținerea copiilor. Sunt însă mulți copii care au plecat singuri sau cu părinți/rude și care au ajuns apoi în centre de primire, unde li se oferă cazare, masă, cursuri de limbă și posibilitatea de a învăța o meserie. Alți copii stau în „abandoane” iar în timpul zilei frecventează activitățile unor centre de zi susținute de ONG-uri, unde pot mânca, se pot spăla și participă la activități educative și de timp liber. Și în aceste cazuri, copiii le spun părinților la telefon că frecventează o școală.

3. Infrațiuni

Infrațiunile cel mai frecvent întâlnite sunt cerșitul și furtul. Despre acest fenomen avem puține informații deoarece nimeni nu recunoaște că el sau copilul lui a făcut așa ceva. Am auzit de la persoane care au fost în vizită sau la muncă în străinătate, că au văzut mulți minori români (chiar din satul lor) care cerșeau pe stradă sau furau din buzunare și magazine.

Fenomenul prostituției infantile nu este cunoscut în comunitate, au fost menționate doar câteva cazuri de adulți care practicau prostituția în străinătate. Totuși, este posibil să existe și astfel de cazuri la minori, dar nu sunt cunoscute de comunitate.

4. Trafic de copii

Din zona Oașului nu ni s-a semnalat nici un caz de trafic de copii, dar aceasta nu exclude posibilitatea implicării lor într-o formă de exploatare / trafic odată ce au ajuns în străinătate, mai ales în cazul copiilor neacompaniați sau însoțiți doar de rude mai îndepărtate sau de prieteni, care îi lasă să se descurce singuri.

Chiar dacă migrația în străinătate a luat o amploare atât de mare în ultimii ani, oamenii revin în zona lor natală și investesc în construirea caselor. Cei mai mulți afirmă că vor să se întoarcă în țară la bătrânețe, când nu mai vor mai putea lucra și, ca urmare, nu vor fi bineveniți în alte state. Multe

persoane care au fost plecate la muncă spun că nu le-a plăcut în străinătate, s-au dus doar pentru că se câștigă mult mai bine decât în România.

Pentru ca mesajul transmis comunității să fie cât mai concret și ușor de înțeles este nevoie de a transmite informații obținute din străinătate de la parteneri. Pentru o organizație care lucrează în acest domeniu este indispensabilă colaborarea cu instituții și ONG-uri din țările unde copiii români migrează sau sunt traficați.

Aceste organizații sunt în măsură să transmită periodic informații cu privire la copiii identificați în diferite situații pe teritoriul țării lor și să colaboreze cu instituțiile românești în soluționarea cazurilor, acolo unde este posibil.

De asemenea, prin colaborarea celor doi parteneri, se pot concepe strategii de lucru, noi moduri de abordare a problemei și acțiuni în teren.

Pentru o intervenție cât mai eficientă este important să se cunoască foarte bine specificul zonei în care se lucrează, problemele comunității, cauzele acestor probleme și nu în ultimul rând, percepția oamenilor vizavi de problemă.

De ce trebuie să intervenim?

Imagine distorsionată a realității de „dincolo”

Am considerat că un lucru important pe care trebuie să-l facem în zonă este să informăm și să pregătim copiii în ceea ce privește situațiile pe care le pot întâlni în cazul în care decid să plece din țară. Necesitatea acestei informări s-a bazat pe faptul că majoritatea minorilor cunosc și se gândesc doar la aspectele pozitive ale plecării în străinătate, fără să ia în considerare dificultățile și pericolele. Persoanele care au fost plecate și se întorc în țară, povestesc numai despre lucruri bune și frumoase, astfel se creează în comunitate, și mai ales în rândul minorilor, o imagine falsă a realității din străinătate, o iluzie care promite tot ce visează copiii: bani mulți, viață ușoară, mașină performantă, haine la modă. Forța stimulentei materiale are un impact atât de puternic asupra oamenilor din această regiune, încât uneori chiar dacă aceștia cunosc anumite riscuri, nu le dau importanță, chiar mai mult: copiii nu sunt informați de adulți asupra pericolelor.

Informarea comunității cu privire la riscurile migrației trebuie să stea la baza activităților de prevenire și combatere a fenomenului migrației și traficului.

Încălcarea drepturilor copilului

Din experiența de zi cu zi am constatat că de multe ori drepturi fundamentale ale copiilor nu sunt respectate, poate chiar din necunoștință de cauză. Prin activitățile de informare adresate adulților am încercat să tragem un semnal de alarmă pentru părinți, arătându-le multitudinea de drepturi ale copiilor care sunt încălcate în momentul în care părinții își dau acordul la plecarea copiilor. De asemenea, o parte importantă a orelor de informare susținute la școli a constat în prezentarea drepturilor copilului, explicarea acestora, iar pe urmă discuții despre drepturile care sunt încălcate în cazul acelor copii care pleacă singuri în străinătate.

Astfel, am elaborat afișe și pliante care conțin drepturile copiilor conform convenției ONU, materiale care au fost prezentate la școli și în familiile unde a lucrat echipa de proiect.

De multe ori drepturile copiilor sunt încălcate involuntar de părinții lor. În acest scop se resimte nevoia de o informare atât a copiilor cât și a adulților referitor la drepturile copiilor și a obligațiilor părintești în creșterea, educarea și ocrotirea copilului.

Pericolele plecării și consecințele posibile

Am considerat că, din cauza mentalității din Oaș, conform căreia banii sunt cei mai importanți în viață iar drumul spre obținerea banilor duce în străinătate, precum și din cauza imaginii distorsionate pe care majoritatea copiilor o au despre viața de „dincolo”, aceștia sunt supuși la anumite riscuri.

Copiii plecați neînsoțiți sau însoțiți de rude mai îndepărtate/vecini/prieteni care apoi îi lasă să se descurce singuri, sunt foarte vulnerabili la trafic. Fără protecție, fără locuință și fără bani, aceștia intră cu ușurință în rețele de hoți și cerșetori, iar o parte dintre ei ajung să fie racolați de rețelele de proxeneți în scopul exploatării sexuale. Copiii traficați pot fi supuși frecvent bătăii, violului și torturii, ceea ce are un impact negativ puternic și de lungă durată asupra lui, atât din punct de vedere fizic cât și psihologic.

Direcții de intervenție (prevenție, protecție, reintegrare, lobby și advocacy)

Informațiile adunate din teren ne-au ajutat să stabilim planul de acțiune în așa fel încât acesta să răspundă cel mai bine problemelor comunității, astfel să aibă eficiența maximă.

I. PREVENȚIE

Axa de prevenție a fost activitatea de bază a proiectului. În acest scop, am organizat o campanie de informare și sensibilizare în cele patru comune alese din Țara Oașului, având ca grup țintă atât copiii cât și părinții și cadrele didactice.

I. 1. Activități de informare în școli

Activitatea de informare a fost planificată după modelul prezentat de Terre des hommes Albania și adaptat specificului zonei Oașului. Baza informațională a pliantelor destinate copiilor, precum și punctul de plecare pentru discuțiile purtate cu elevii a fost o poveste. Am ales povestea tipică a unui băiat care abandonează școala și pleacă în Franța în speranța unui viitor mai bun, dar visele lui nu se îndeplinesc, el ajungând în situații dificile și periculoase. Scopul principal al orelor a fost acela de a oferi copiilor informații reale despre plecarea și viața în străinătate, punând accent pe latura negativă și pericolele plecării, deoarece acestea sunt mai puțin cunoscute sau conștientizate în rândul copiilor. Am dorit ca cei care se gândesc la migrație, să dețină informații cât mai reale și complexe, ca să poată cântări avantajele și dezavantajele acestei decizii. De asemenea, am dorit ca cei care pleacă să știe cum se pot proteja de pericole și unde pot primi ajutor dacă ajung în situații dificile.

Aceste ore de informare au avut, în general, succes în rândul copiilor, deoarece tema discuțiilor și modul de abordare reprezentat o noutate pentru ei, iar informațiile și metodele folosite au fost adaptate vârstei lor. Majoritatea copiilor au manifestat interes față de problematica prezentată și s-au implicat în discuții, povestind cazul unor prieteni, rude sau chiar frați care au fost / sunt plecați în străinătate.

Un rezultat imediat al acestor activități a fost faptul că acești copii au început să vorbească mai deschis și între ei despre cazurile de care au auzit, și au început să se gândească la greutățile care se pot ivi în momentul în care sunt departe de casă. Am întâlnit situații în care copiii au fost duși în străinătate de părinți, iar după o perioadă scurtă de timp copiii au revenit în țară și au fost reînscrisi la școala din sat. Unii copii care s-au pregătit de plecare în străinătate în vacanța de vară au apelat la lucrătorii sociali din zonă pentru a le cere informații suplimentare despre pericolele pe care le pot întâlni și despre serviciile la care pot apela în cazul în care ajung în situații dificile.

Pe parcursul acestor activități am observat impactul puternic pe care îl au „poveștile de succes” ale persoanelor venite acasă în vizită. Mulți dintre copii au avut ocazia să povestească cu cineva care a revenit în țară după o perioadă de timp și care au povestit despre condițiile bune în care au locuit dar și despre școlile din străinătate pe care le-au frecventat și care oferă condiții de învățare foarte bune. Dacă e să comparăm România cu țările din Europa de Vest din punct de vedere al condițiilor în care se desfășoară procesul instructiv-educativ și în special cel al claselor de arte și meserii, într-adevăr se observă o mare diferență. În zonele rurale din România, posibilitatea de a învăța o meserie este limitată la o singură ofertă pentru fete și una pentru băieți. De cele mai multe ori aceste meserii nu sunt în concordanță cu interesele arătate de tinerii în ziua de azi.

Un alt aspect negativ, frecvent amintit, este și lipsa/frecvența redusă a mijloacelor de transport în comun către orașele unde se pot înscrie la alte școli acești copii. În străinătate oferta meseriilor în care tinerii se pot califica sunt mult mai diverse, iar școlarizarea copiilor se face fără o implicare financiară a familiei.

La demararea acestor activități în școli s-a făcut o informare prealabilă a cadrelor didactice din școli. Considerăm că nu s-a acordat suficientă atenție acestor persoane, concentrându-ne mai mult pe construirea de relații bazate pe încredere cu copiii și familiile lor.

O parte din profesori și învățători și-au exprimat deschis neîncrederea în eficiența proiectului, spunând că dacă nu oferim bani și locuri de muncă familiilor, acestea vor pleca oricum în străinătate, asumându-și riscurile acestei decizii. Unii chiar ne-au spus că facem degeaba ceea ce facem sau erau chiar de acord cu migrația copiilor. Totuși, majoritatea profesorilor a conștientizat că plecarea minorilor este o problemă, dar considerau că nu au mijloacele necesare pentru a face ceva în această privință. În timp am observat că profesorii și învățătorii au preferat să rămână pasivi la activitățile noastre și asta din cauza faptului că și pentru ei subiectul nostru a fost o nouă abordare, iar ei nu știau cum să contribuie la acest proces.

Un sprijin important pentru campania noastră de informare l-am primit din partea Organizației Internaționale pentru Migrație, care ne-a oferit materiale informative și promoționale pe tematica traficului de persoane: casete cu mărturii ale victimelor traficului, ghid metodic pentru activitățile didactice desfășurate la orele de religie, broșuri cu informații despre trafic, tricouri, pixuri și brelocuri inscripționate. Aceste materiale informative le-am distribuit copiilor și cadrelor didactice.

La inițiativa Terre des hommes, am integrat în campania de informare și axa HIV/SIDA, considerând că infectarea cu virusul HIV constituie unul dintre pericolele majore ale migrației. Riscul infectării constituie un pericol real, din moment ce mulți tineri pleacă în străinătate fără să aibă suficiente informații cu privire la căile de transmitere și modalitățile de protejare. În realizarea acestei campanii am primit sprijin din partea persoanei resursă în domeniul HIV/SIDA al Terre des hommes, care ne-a transmis informațiile, metodele și instrumentele de lucru necesare derulării acestei activități.

Am susținut ore de informare la clasele VIII-X și am împărțit adolescenților și cadrelor didactice pliante și afișe cu informații despre această problemă. Această acțiune a fost considerată ca fiind foarte utilă, deoarece oamenii din mediul rural au cunoștințe reduse despre HIV/SIDA, majoritatea campaniilor de informare derulându-se în orașele mari. O parte din profesori chiar ne-au solicitat materiale informative suplimentare, în scopul susținerii unor ore informative la alte clase, care nu au fost incluse în campania noastră.

Informarea și formarea cadrelor didactice din școli cu privire la subiectul care urmează să fie dezbătut în școală, este o activitate importantă pe care trebuie să-o avem în vedere de fiecare

dată când organizăm activități într-o instituție de învățământ. De asemenea și debateri organizate pe cazuri concrete ar fi contribuit în mare măsură la stimularea implicării lor în activitățile de informare.

Activitățile din școli trebuie să se desfășoare întotdeauna în mod interactiv, astfel ne putem asigura de o participare activă din partea copiilor.

I. 2. Munca realizată cu familia

Echipa de proiect a făcut vizite periodice la familiile ai căror copii au fost identificați cu risc de migrație sau migrați, în scopul de a le oferi informații și servicii de asistență socială. Majoritatea familiilor vizitate au arătat o atitudine negativă vizavi de intențiile noastre de informare, deoarece nu considerau că au nevoie de serviciile noastre.

În urma discuțiilor cu familiile am constatat că unele dintre acestea erau la curent cu riscurile la care se expun copiii când pleacă singuri în străinătate, dar aceste informații nu au fost transmise și copiilor. În foarte multe cazuri adulții au declarat că sunt dispuși chiar să riște și să treacă peste aspectele prezentate de noi din puternica dorință de realizare financiară. Mulți părinți au afirmat că ei nu au ce face dacă copilul lor vrea să plece din țară, ei considerând că responsabilitatea lor părintească se sfârșește odată ce copilul împlinește 14-15 ani.

În cazul familiilor ai căror copii au fost deja plecați în străinătate, am întâlnit o reticență în ceea ce privește furnizarea de informații cu privire la locul unde se găsește copilul lor, la scopul plecării lui sau la activitatea/ocupația pe care o are în străinătate. Părinților le era teamă că dacă ne dau aceste informații o să încercăm să le căutăm copilul cu intenția de a-l trimite acasă. Munca noastră în teren a fost îngreunată și de faptul că asistenții sociali ai DGASPC făceau anchete în zonă la cererea ANPDC, respectiv a autorităților străine, cu scopul de a evalua situația familială a copiilor identificați neacompaniați în străinătate. Cu timpul, această atitudine a început să se schimbe, odată ce o parte din comunitate și-a dat seama că nici un copil nu a fost trimis acasă, iar unele familii din comunitate au fost ajutate de noi în rezolvarea problemelor.

La prezentarea pliantelor destinate părinților și a informațiilor din acestea, în cele mai multe cazuri familiile au fost de acord cu realitatea riscurilor la care se expun copiii care pleacă neînsoțiți în străinătate. Totuși, ei au o percepție diferită despre ce înseamnă copil neînsoțit și pericol. Faptul că un copil pleacă cu un prieten, vecin sau o rudenie mai îndepărtată, pentru ei nu înseamnă că acesta se poate expune la anumite riscuri. Ei consideră că el pleacă însoțit de cineva și, în consecință, este în siguranță. Nu pun la socoteală că odată ajunși în străinătate, fiecare trebuie să se descurce pe cont propriu, cu banii proprii.

Cauzele migrației invocate de familii în cadrul discuțiilor sunt multiple și de ordin socio-economic: „N-au viitor în România”. Oamenii nu au locuri de muncă, cei care totuși lucrează la

patroni au un salariu foarte mic, insuficient pentru un trai decent, copiii nu au posibilități să continue sau să termine școala din motive financiare, iar cei care termină școala n-au unde să lucreze. La aceste cauze se adaugă și o motivație foarte puternică care este specifică zonei și anume aceea de a avea o casă cel puțin la fel de frumoasă sau chiar mai frumoasă decât a vecinului. Odată plecați în străinătate știu că dacă își găsesc de lucru pot câștiga suficienți bani ca să-și facă o casă frumoasă, copiii pot ajunge în diferite centre de primire („Foyer”) unde pot face școală și pot învăța o meserie. Cei care obțin o calificare în străinătate și își însușesc limba, au mari șanse să-și găsească un loc de muncă bine plătit.

Pentru proiect au fost angajați lucrători sociali, persoane selectate din comunitățile unde s-au desfășurat activitățile proiectului. Lucrătorii sociali au fost liantul dintre echipa de proiect și comunitate. Vizitele în familie au fost făcute de către lucrătorul social și asistentul social în prima fază. În urma rezultatelor vizitelor s-au întocmit planuri de intervenție pentru fiecare caz în parte.

Implicarea în echipa de proiect a persoanelor din comunitate ne-a ajutat în stabilirea unei legături de încredere cu familia, respectiv a unei colaborări cu aceștia.

I. 3. Întâlniri publice

Bazându-ne pe experiența unui proiect comunitar derulat într-o altă zonă a județului Satu Mare, unde întâlnirile comunitare sunt organizate periodic pentru a discuta problemele comunității și pentru a găsi soluții comune la aceste probleme, am planificat întâlniri similare și în cele patru comune din Oaș unde ne desfășurăm activitatea. Am pornit de la ideea că în fenomenul migrației este implicată întreaga comunitate, astfel și acțiunile noastre trebuie să fie direcționate către întreaga comunitate, iar întâlnirile publice ne oferă posibilitatea de a ne adresa unui număr mare de persoane. Acest plan, însă, părea imposibil de realizat, din mai multe motive:

- În regiunea Oașului, nu s-au făcut niciodată astfel de întâlniri, oamenii nu sunt obișnuiți să se adune și să discute probleme de interes comun. Spiritul comunitar este aproape inexistent, oamenii nu sunt interesați de problemele comunității, fiecare fiind preocupat doar de problemele proprii. Un lucrător social din zonă ne spunea că oamenii sunt extraordinar de invidioși: „dacă unul vede că vecinul are cu un ac mai mult decât el, nu-l ajută nici să moară”.
- Majoritatea populației adulte este plecată la muncă, în străinătate. Cei care au rămas acasă, sunt copiii și bătrânii. Adulții care sunt acasă lucrează toată ziua pe câmp, până seara târziu.
- De la școală am primit informația că părinții nu participă nici la ședințele cu părinții. Marea majoritate sunt în străinătate, iar cei care sunt acasă (părinți și bunici), nu sunt interesați de performanțele școlare ale copilului sau de eventualele probleme pe care acesta le prezintă la școală.

Singurul loc unde se adună oamenii este biserica. Astfel, în colaborare cu preotul din una din comune am reușit să prezentăm proiectul în fața unui grup mare de oameni și să le împărțim materiale informative. Cei care au fost prezenți au manifestat un oarecare dezinteres și pasivitate, mulți dintre ei părăsind între timp curtea bisericii. În urma acestei experiențe, am considerat că acțiunile noastre de informare și sensibilizare sunt mai eficiente dacă sunt făcute în cadrul vizitelor la familie.

Prin intermediul bisericii, acolo unde a fost posibil, s-a făcut o informare și în alte comune chiar de către preotul satului. Asistenții sociali au pregătit un material scris care a fost prezentat de preot în biserica după care s-au distribuit materiale informative. Trebuie să menționăm că acest lucru s-a făcut doar în unele din biserici, unde preoții au fost de acord cu acest lucru.

Pentru activități de acest gen este foarte important să identificăm liderii informali și formali, care să fie formați și informați cu privire la scopul, obiectivele și activitățile proiectului. În funcție de disponibilitatea fiecăruia de a se implica în acest proiect și de rolul pe care îl ocupă în comunitate trebuie să se găsească modalitatea prin care poate fi implicat cel mai eficient în activitățile proiectului.

II. PROTECȚIE

II. 1. Birouri de informare și consiliere

Aceste birouri au fost create în fiecare comună unde s-a desfășurat proiectul, cu scopul de a oferi comunității servicii de asistență socială, consiliere psihologică și consiliere juridică. Existența birourilor și programul de funcționare a fost mediatizat prin afișe și prin intermediul bisericii, preoții făcând un anunț la sfârșitul slujbei, iar lucrătorii sociali au distribuit pliante și fluturași la ieșirea din biserică. Ideea acestor birouri de informare și consiliere a fost primită cu reticență. Numărul persoanelor care au solicitat serviciile specialiștilor a fost foarte mic, iar acestea au venit la birou doar în urma vizitei lucrătorului social care a constatat problema și i-a orientat spre biroul de consiliere. Explicația acestei reacții o constituie mentalitatea din zonă: oamenii nu au încredere în persoanele străine și nu vorbesc despre problemele lor. Singura persoană în care au încredere este preotul; în cazul acestuia ei știu sigur că informațiile date nu ajung mai departe.

Informarea și consilierea familiilor s-a dovedit a fi mai eficientă cu ocazia vizitelor efectuate de către echipa de proiect.

II. 2. Grupuri de suport pentru adolescenți

Scopul grupurilor de suport a fost acela de a oferi adolescenților un cadru în care ei pot discuta și primi informații despre problemele specifice vârstei, cum ar fi: relația cu prietenii și cu părinții, comunicarea, conflictele, fumatul, alcoolul și migrația.

Această acțiune a fost primită cu mare interes din partea elevilor, fiind prima activitate de acest gen care s-a organizat în școlile pe care le frecventează. Temele pentru întâlnirile de grup au fost alese în funcție de propunerile psihologului și a asistentului social care au coordonat activitatea dar și în funcție de propunerile făcute de participanții grupurilor. Metodele de lucru au fost alese în așa fel, încât întâlnirile noastre să fie nu doar utile dar și distractive. Astfel, am folosit foarte multe jocuri, exerciții în perechi și în grup, desene, colaje și dezbateri. Am încercat să încurajăm participarea activă a fiecărui copil, precum și exprimarea cât mai liberă a părerilor și sentimentelor pe parcursul activităților.

Majoritatea adolescenților au considerat că au învățat multe lucruri noi, utile și interesante; o parte din ei au reușit să-și găsească noi prieteni; alții au privit aceste întâlniri pur și simplu ca pe o alternativă de a-și petrece timpul liber. Este evident faptul că adolescenții simt nevoia acestui tip de serviciu, care le oferă posibilitatea de a discuta despre problemele lor și de a primi niște informații sau chiar sfaturi cu privire la aceste probleme, luând în considerare și faptul că majoritatea părinților sunt plecați la muncă în străinătate și nu pot le pot acorda acest sprijin.

În organizarea unor astfel de activități este important ca temele pentru dezbateri să fie stabilite împreună cu participanții la aceste grupuri.

II. 3. Sprijin pentru continuarea studiilor sau în calificarea profesională

O parte din copiii din aceste comunități abandonează școala după terminarea clasei a VIII-a, deoarece familia nu le poate asigura condițiile financiare pentru continuarea studiilor, iar școlile din mediul rural oferă posibilități limitate de calificare: o singură meserie pentru fete și una (de multe ori aceeași) pentru băieți.

Printr-un proiect finanțat de o fundație franceză vom sprijini 12 copii care doresc să-și continue studiile la liceele din orașe și nu au resurse materiale suficiente ca să o facă, prin acoperirea cheltuielilor de transport sau internat. De asemenea, vom oferi sprijin financiar și consiliere tinerilor în vederea formării profesionale și a integrării socio-profesionale (găsirea unui loc de muncă sau demararea unei mici afaceri).

III. REINTEGRARE

Implicarea FRCCF în procesul de repatriere a constat în munca de teren, și anume vizitarea acelor familii ai căror copii sunt plecați în străinătate dar care și-au propus revenirea în țară. În aceste situații, echipa de proiect a evaluat situația familiei, a întocmit planuri de intervenție și a propus

măsurile și serviciile cele mai potrivite pentru reintegrarea lor socio-profesională. Am colaborat bine cu organizațiile partenere din Franța care ne-au semnalat cazuri de minori români neacompaniați în străinătate.

În multe cazuri, copiii / tinerii și-au schimbat intențiile de revenire în țară odată cu trecerea timpului de ședere în străinătate. Legislația străină privind repatrierea minorilor de pe teritoriul altei țări permite repatrierea doar în cazul în care persoana în cauză este de acord cu această măsură. Procesul de repatriere, așa cum l-am înțeles noi, este prezentat în Anexa T.

Pentru evaluarea situației familiale a copiilor identificați neacompaniați în străinătate, la solicitarea organizațiilor partenere, este de preferat ca aceasta să fie efectuată de un membru al echipei care nu provine din comunitate. Organizația care desfășoară astfel de activități trebuie să cunoască foarte bine resursele și serviciile existente în județ respectiv legislația în domeniu.

IV. LOBBY ȘI ADVOCACY

Pentru a realiza lobby și advocacy, un prim pas făcut a fost crearea unui grup organizat, care să aibă un scop comun și să se întâlnească periodic pentru a discuta și elabora strategii de lucru în comun. Astfel a fost formată rețeaua județeană pentru prevenirea migrației și traficului de copii, din care fac parte reprezentanți ai diferitelor instituții publice și private care sunt responsabile de protecția drepturilor copilului. Membrii rețelei sunt: Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului, Inspectoratul Școlar Județean, Inspectoratul Județean al Poliției de Frontieră, Inspectoratul Județean de Poliție, Serviciul de Protecția Victimei și Reintegrării Sociale a Infractorilor de pe lângă Tribunalul Teritorial, Agenția Județeană pentru Ocuparea Forței de Muncă. La formările organizate pentru echipa de proiect au participat și câțiva membri ai rețelei.

Pentru eficiența activității rețelei un aspect important a fost și de a oferi posibilitatea unor schimburi de informații între reprezentanții rețelei și specialiștii în domeniu din alte țări. Astfel, membrii rețelei au avut ocazia să cunoască activitatea altor organizații, în cadrul întâlnirilor cu Terre des hommes Albania, Terre des hommes Republica Moldova și Hors la Rue din Franța.

În cadrul întâlnirilor cu membrii rețelei a fost elaborat un plan de acțiune comun care oferă un cadru unitar pentru acțiunile care considerăm că trebuie întreprinse în vederea prevenirii și combaterii fenomenului.

O problemă întâlnită pe parcursul activității rețelei a fost cea de schimbare a membrilor rețelei, astfel fiind nevoie de o perioadă mai lungă de adaptare și formare a grupului.

Este foarte importantă formarea unei echipe a căror membrii sunt implicați în prevenirea migrației și traficului de copii, în cadrul instituției pe care o reprezintă. Este foarte importantă

identificarea celor mai potrivite persoane pentru această rețea, astfel încât să se evite schimbarea acestora. Frecvența întâlnirilor să fie constantă, de asemenea scopul, obiectivele să fie clare și acceptate de toată lumea. Existența unui plan de acțiune comun poate contribui la creșterea eficienței rețelei și la o bună coordonare la nivel județean a prevenirii pericolelor migrației și a traficului de ființe umane.

Activități viitoare

- Stabilirea de parteneriate cu instituțiile competente în prevenirea și combaterea traficului de ființe umane, naționale și internaționale.
- Afilierea la rețelele sau structuri existente la nivel regional sau național care luptă împotriva migrației și traficului de copii.
- Crearea de servicii comunitare în cele patru comune, care să contribuie la prevenirea abandonului școlar, a abuzurilor în familie și la migrația copiilor în alte țări. În acest sens vom identifica resursele locale existente și vom colabora cu autoritățile locale.
- Sprijinirea copiilor/tinerilor care doresc să continue școala sau să obțină o calificare profesională.
- Continuarea campaniei de informare cu privire la riscurile migrației și traficului de copii.
- Reintegrarea socială și profesională a copiilor / tinerilor repatriați.

12. Concluzii

- Fenomenul migrației s-a extins mult în zece ani. Conform datelor, în jurul anului 1990 erau plecați în jur de 20 de persoane dintr-o anumită localitate, acum sunt 200 de familii. Pe baza datelor statistice analizate ne putem aștepta ca pe viitor fenomenul migrației să continue, datorită faptului că mulți minori au ambii părinți plecați.
- Se pleacă în rețea: cu cât o persoană / copil minor are mai multe cunoștințe, rude, membri ai familiei în străinătate, cu atât sunt șanse mai mari ca acesta să părăsească țara; o caracteristică a minorilor înscrși în baza de date este aceea că majoritatea au o rudă apropiată în străinătate.
- Majoritatea adulților care pleacă la muncă în străinătate doresc să se întoarcă (chiar și cei care au deja acte), însă la copiii care pleacă însoțiți sau neînsoțiți de un adult și ajung în centre de primire sau sunt înscrși la o școală, există o mare probabilitate că nu vor reveni în țară: acest

fenomen se poate considera un model recent al migrației. Analizând studiile de caz, găsim multe relatări care spun că familiile nu se vor mai întoarce în țară. Unii spun că au reușit să obțină acte legale, de aceea preferă să se stabilească acolo, alții au început deja mici afaceri care prosperă, sau au făcut investiții în mijloace fixe, imobiliare, de aceea au hotărât că nu se vor mai întoarce.

- Motivul plecării este în principal câștigul financiar, care nu poate fi obținut de familii în țară. Dorința de a câștiga bani are la bază valorile locale, conform cărora există o competiție permanentă între rude și vecini în ceea ce privește nivelul de trai.
- Pentru membrii comunității, banul este mai presus decât terminarea unei școli. Consideră că pot obține o bunăstare și fără să aibă o calificare într-o meserie. Altfel spus, jumătate dintre respondenți nu refuză categoric să facă aproape orice pentru bani.
- Nici migrația adulților și nici cea a minorilor nu e privită ca o problemă, ci ca un mijloc de realizare pentru familie și de dezvoltare pentru comună. Avantajele sunt puternic evidențiate în discuții, iar riscurile plecării sunt neglijate.
- Cadrele didactice par să accepte acest tip de comportament și nu încearcă să schimbe mentalitatea părinților, dar nici pe copii nu au încercat să-i convingă să studieze mai mult.
- Contrar ipotezelor inițiale, nu cei mai săraci copii din comună pleacă, pentru că ei, respectiv familia lor, nu au bani nici pentru transportul până la destinație.
- Copiii au informații reale atât despre pericolele cât și despre oportunitățile pe care le au în momentul în care pleacă în străinătate, doar că nu discută acest subiect și nu realizează consecințele plecării lor.
- Cazuri de trafic de copii nu sunt cunoscute în Oaș, ceea ce înseamnă că acei copii care sunt implicați în forme de trafic în străinătate, ajung în mâna traficantilor în țara de destinație. Acest pericol îi așteaptă în primul rând pe minorii plecați neînsoțiți.
- O treime dintre adulți nu acordă importanță voinței copilului care are mai puțin de 14 ani. Vârsta copilăriei este considerată a fi încheiată pe la 14-15 ani.
- Copiii care ajung la vârsta de 14-15 ani sunt considerați de părinții lor adulți și prin urmare în cele mai multe cazuri sunt lăsați să decidă singuri asupra viitorului lor. Obligațiile părintești

față de copii se pierd practic la această vârstă. În opinia părinților și copiii trebuie să-și ajute părinții cât mai curând posibil așa cum au făcut-o și ei când au fost copii. Se vorbește foarte puțin de obligațiile părinților de a oferi protecție și îngrijire copilului până la împlinirea majoratului.

- În opinia publică este cunoscut faptul că minorii care pleacă în străinătate o fac preponderent pentru a obține un venit și nu pentru a-și continua studiile.
- Nu există o corelație între nivelul de școlarizare al părinților și plecarea copiilor în străinătate.
- Localnicii nu acordă importanță prea mare frecvenței școlii, nu percep acest lucru ca un drept al copilului la educație.
- 60% dintre adulți nu consideră important ca un copil să fie însoțit în străinătate, deși jumătate dintre subiecți știu că acești copii fură, cerșesc sau se prostituează în străinătate.
- Putem vorbi despre „o lege a tăcerii” privind migrația și munca în străinătate, amintit și în celelalte studii efectuate în această zonă. Localnicii nu vorbesc deschis despre aceste subiecte.

13. Recomandări

- Există un volum mare de informații culese prin acest studiu, care pot fi folosite în analize secundare sau în studii longitudinale. De asemenea, acest studiu se poate replica în orice altă zonă a țării, în care se constată o tendință crescătoare a migrației sau sunt date despre trafic de copii.
- Metodologia folosită a fost dificil de aplicat, datorită naturii subiectului migrației și a muncii în străinătate. Se recomandă evitarea aplicării de chestionare (din cauza ratei mari de non-răspunsuri) și folosirea metodelor calitative în cadrul unor noi studii.
- Există o nouă etapă în tradiția migrației Oșenilor și anume stabilirea tinerilor în țările occidentale. Acest trend nou trebuie studiat în continuare, prin contactarea persoanelor în cauză în timpul concediului lor anual, când de obicei se întorc pentru o scurtă perioadă în țară.
- Dintre copiii care au fost plecați, mulți aminteau de lipsa prietenilor, a cunoștințelor și a habitatului obișnuit. Aceste aspecte îi pot ajuta pe specialiștii care se vor ocupa de reintegrarea copiilor întorși din străinătate. Numărul acestora din urmă este redus până în momentul actual.
- Este o tendință de creștere alarmantă a numărului de copii care rămân fără supravegherea părinților: dacă luăm în considerare doar informația din Tabelul 27 – și anume, faptul că într-o singură comunitate 479 dintre copii au cel puțin un părinte plecat în străinătate, iar 46% dintre ei sunt în grija altor persoane decât părinții - se justifică o intervenție urgentă pentru acești copii. În celelalte localități situația este foarte asemănătoare.
- Concluzia noastră este că putem vorbi despre o nouă categorie de copii care sunt în situație de risc (risc de „abandon”, abandon școlar sau trafic) și care necesită o intervenție specială. O posibilă soluție pentru această problemă ar fi înființarea unor centre de zi locale, unde copiii pot să beneficieze de o gustare caldă după terminarea orelor de studiu și de ajutor pentru efectuarea temelor de casă, pe cât posibil din partea unor persoane specializate (învățători, profesori). De asemenea, copiii pot să se adreseze cu problemele specifice vârstei unui psihopedagog sau pedagog, sau pot beneficia de orientare școlară și vocațională din partea acestora.
- Intervenția trebuie să fie promptă și punctuală, pentru că există deja o percepție falsă, iluzorie, larg răspândită în zonă despre realitatea de „dincolo” în rândul copiilor. Cu atât mai mult, cu cât și adulții din zonă, indiferent de statutul social, minimalizează riscurile migrării sau traficului.

Din punct de vedere al drepturilor copilului este o situație alarmantă, pentru că tocmai cei care ar trebui să protejeze copiii le încalcă principalele drepturi.

- Activitățile FRCCF care au avut succes sunt cele în care au fost implicați copiii, de exemplu activitățile de informare în școli, grupuri de suport, sprijin pentru continuarea studiilor.
- Din experiența FRCCF direcțiile de intervenție trebuie să cuprindă partea de prevenție, protecție și reintegrare, acolo unde este cazul.

Bibliografie

1. Dana Diminescu, Rose Marie Lagrave, Pour une anthropologie des migrations roumaines en France. Le cas du Pays d'Oas. in Migrations. Etudes. Novembre-decembre 1999. (*Dana Diminescu, Rose Marie Lagrave, O antropologie a migrațiilor românilor în Franța. Cazul Țării Oașului (în Migrations. Etudes. Noiembrie-decembrie 1999).*)
2. G. Focsa, Țara Oașului, București, 1975.
3. Fundația Terre des hommes, cu colaborarea: Voix de l'Enfant – Franța, Parada Franța, Fundația „Familia și Ocrotirea Copilului” – Romania, Minori „izolați” din Oaș în Franța: Analiza de situație în vederea unei intervenții de prevenire
4. Fundația pentru o Societate Deschisă, *Barometru Rural*, 2002-2003 (www.osf.ro)
5. Fundația pentru o Societate Deschisă, *Barometrul de opinie publică*, mai 2003 (www.osf.ro)
6. ***Date statistice despre familiile din programele familiale ale FRCCF, martie 2004
7. *** Parada France, Soutien aux mineurs roumains en situation de rue et sans referent parental, Mars 2002 – Decembre 2003 (*Susținerea minorilor români care se află pe stradă, neînsoțiți de părinți, martie 2002 – decembrie 2003*)

ANEXE

Instrumente de lucru folosite în cercetare

ANEXA A – Formular date statistice primării

ANEXA B – Formular date statistice școli

ANEXA C - Chestionar

ANEXA D – Ghid de interviu

ANEXA E – Ghid focus grup copii

Date statistice

ANEXA F – Percepții despre problemele din comunități

ANEXA G - Valori

ANEXA H – Numărul elevilor școlarizați în cele 4 comune

ANEXA I – Situația copiilor care au absolvit 8 clase

ANEXA J – Exemple individuale de motivație a migrației

Instrumente de lucru folosite la intervenția în comunitate

ANEXA K – Ancheta socială

ANEXA L – Fișa de înregistrare

ANEXA M – Formular de evidență a serviciilor

ANEXA N – Formular de raport de vizită în familie

ANEXA O – Model plan de intervenție

ANEXA P – Model raport lunar

ANEXA R – Model raport de întâlnire

Modele teoretice

ANEXA S– Factorii care influențează migrația – baza teoretică pentru intervenție

ANEXA T – Model privind procesul de repatriere al copilului neînsoțit

ANEXA A

Date statistice

A. Date demografice

Primăria comunei

Tabel 1. Numărul locuitorilor în 1992 și 2002

	Recensământ 1992	Recensământ 2002
Nr. total de locuitori		

Tabel 2. Numărul copiilor cu vârsta între 0-18 ani

Vârsta copiilor	Recensământ 1992	Recensământ 2002
0		
1		
2		
3		
4		
5		
6		
7		
8		
9		
10		
11		
12		
13		
14		
15		
16		
17		
18		

Tabel 3. Structura populației pe categorii de vârstă

Categorii de vârstă*	Recensământ 1992	Recensământ 2002
15-19		
20-24		
25-29		
30-34		
35-39		
40-44		
45-49		
50-54		
55-59		
60-65		
65+		

* obs. Categoriile de vârstă sunt conforme cu cele utilizate de anuarele statistice. În cazul în care în evidența Primăriei există o altă grupare a vârstelor, vă rugăm precizați.

B. Date socio-economice

Tabel 5. Numărul gospodăriilor la nivel de sate

Satele comunei	Numărul gospodăriilor
Satul	
Satul	
Satul	
Satul	
Satul	
Satul	
Satul	

Tabel 4. Numărul persoanelor ocupate la nivel de comună

Anul	Numărul persoanelor ocupate
1998	
1999	
2000	
2001	
2002	
2003	
2004	

Structura socio-profesională a persoanelor ocupate (ce ocupații au cei angajați?)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Tabel 6. Numărul dosarelor sociale depuse în anii

Anul	Număr solicitări depuse
2000	
2001	
2002	
2003	
2004	

Tabel 7. Numărul familiilor care beneficiază de legea 416

Anul	Număr solicitări depuse
2000	
2001	
2002	
2003	
2004	

Tabel 8. Nr. unităților economice înființate în perioada 1990-2004

Anul	Nr. unități economice înființate
1998	

1999	
2000	
2001	
2002	
2003	
2004	

Tabel 9. Numărul cererilor pentru autorizație de construcție

Anul	Număr cereri depuse
1998	
1999	
2000	
2001	
2002	
2003	
2004	

Tabel 10. Numărul autoturismelor înregistrate

Anul	Număr autoturisme
1998	
1999	
2000	
2001	
2002	
2003	
2004	

ANEXA B

Tabele date statistice

Localitatea.....

Școala.....

Tabel 1. Număr elevi înscriși în clasele V-VIII în perioada 1998-2004

Anul școlar	Clasa a V-a*	Clasa a VI-a	Clasa a VII-a	Clasa a VIII-a
1998-1999				
1999-2000				
2000-2001				
2001-2002				
2002-2003				
2003-2004				

*în cazul în care sunt mai multe clase paralele vă rugăm să însumați datele

Tabel 2. Număr elevi care au abandonat școala în clasele V-VIII în perioada 1998-2004

Anul școlar	Clasa a V-a	Clasa a VI-a	Clasa a VII-a	Clasa a VIII-a
1998-1999				
1999-2000				
2000-2001				
2001-2002				
2002-2003				
2003-2004				

Tabel 3. Numărul elevilor care au promovat examenul de capacitate între anii 1998-2004

Anul școlar	Număr elevi
1998-1999	
1999-2000	
2000-2001	
2001-2002	
2002-2003	
2003-2004 (teste naționale)	

Tabel 4. Număr elevi rămași corigenți în clasele V-VIII în perioada 1998-2004

Anul școlar	Clasa a V-a	Clasa a VI-a	Clasa a VII-a	Clasa a VIII-a
1998-1999				
1999-2000				
2000-2001				
2001-2002				
2002-2003				
2003-2004				

Tabel 5. Număr elevi rămași repetenți în clasele V-VIII în perioada 1998-2004

Anul școlar	Clasa a V-a	Clasa a VI-a	Clasa a VII-a	Clasa a VIII-a
1998-1999				

1999-2000				
2000-2001				
2001-2002				
2002-2003				
2003-2004				

Tabel 6. Număr total absențe (motivate și nemotivate) în clasele V-VIII în perioada 1998-2004

Anul școlar	Clasa a V-a	Clasa a VI-a	Clasa a VII-a	Clasa a VIII-a
1998-1999				
1999-2000				
2000-2001				
2001-2002				
2002-2003				
2003-2004				

Tabel 7. Număr elevi care au avut peste 70 de absențe într-un an școlar (motivate și nemotivate) în clasele V-VIII în perioada 1998-2004

Anul școlar	Clasa a V-a	Clasa a VI-a	Clasa a VII-a	Clasa a VIII-a
1998-1999				
1999-2000				
2000-2001				
2001-2002				
2002-2003				
2003-2004				

Chestionar

Fundația Română pentru Copii, Comunitate și Familie (FRCCF) desfășoară în Țara Oașului un proiect pentru prevenirea pericolelor migrației copiilor.

Știm că oamenii au păreri diferite despre copiii care merg în străinătate. În cele ce urmează am dori să aflăm care este părerea dvs. despre acest subiect.

Răspunsurile pe care le vom obține nu le vom comunica nimănui în aceasă formă. Ne interesează doar numărarea persoanelor care au o părere sau alta.

I.1. Care sunt cele mai mari trei probleme cu care se confruntă comuna dvs. în prezent?

PROBL1.....

PROBL2.....

PROBL3.....

I.2. Cine ar trebui să rezolve aceste trei probleme?

PROBL1.....

PROBL2.....

PROBL3.....

I.3. Cât de importante sunt fiecare dintre următoarele, ca o persoană din Țara Oașului să reușească în viață?

Cât de important este ...	Foarte imp.	Imp.	Destul de imp.	Nu prea imp.	Deloc imp.	NS/ NR
1.Să se nască într-o familie bogată?	1	2	3	4	5	9
2.Să aibă noroc/ șansă?	1	2	3	4	5	9
3.Să creadă în Dumnezeu?	1	2	3	4	5	9
4.Să aibă relații?	1	2	3	4	5	9
5.Să fie inteligentă/ deșteaptă?	1	2	3	4	5	9
6.Să arate bine?	1	2	3	4	5	9
7.Să facă școală?	1	2	3	4	5	9
8.Să muncească mult?	1	2	3	4	5	9
9.Să fure?	1	2	3	4	5	9
10.Să știe să se descurce?	1	2	3	4	5	9

I.4.a. Care dintre afirmațiile de mai sus este cea mai importantă pentru a reuși în viață? ____

I.4.b. Dar a doua în ordinea importanței? ____

I.5. Cât de important este pentru un copil minor ...	Foarte imp.	Imp.	Destul de imp.	Nu prea imp.	Deloc imp.	NS/ NR
1. Să fie sănătos.	1	2	3	4	5	9
2. Să stea împreună cu familia.	1	2	3	4	5	9
3. Să meargă la școală.	1	2	3	4	5	9
4. Să fie în grija unui adult.	1	2	3	4	5	9
5. Să învețe ce înseamnă munca grea.	1	2	3	4	5	9
6. Să nu rabde de foame.	1	2	3	4	5	9
7. Să nu rabde de frig.	1	2	3	4	5	9
8. Să nu fie bătut.	1	2	3	4	5	9
9. Să se țină cont de voința lui.	1	2	3	4	5	9
10. Să nu plece singur în străinătate.	1	2	3	4	5	9

II.1. Aveți în gospodărie...	Da	Nu, pentru că nu vă puteți permite	Nu, pentru că nu vă doriți	NR
Telefon mobil	1	2	3	9
Autoturism (an fabr.).....	1	2	3	9
Computer	1	2	3	9
Internet	1	2	3	9
Centrală termică	1	2	3	9
Mașină de spălat automată	1	2	3	9

II.2. Cum apreciați veniturile actuale ale familiei dvs.?

1. Nu ne ajung nici pentru strictul necesar.
2. Ne ajung doar pentru strictul necesar.
3. Ne ajung pentru un trai decent, dar nu ne permitem cumpărarea unor bunuri mai scumpe.
4. Reușim să cumpărăm și unele bunuri mai scumpe, dar cu restrângeri în alte domenii.
5. Reușim să avem tot ce ne trebuie fără să ne restrângem de la ceva.
7. NS 9. NR

II.3. Care ar fi venitul minim lunar sub care familia dvs. nu ar putea supraviețui?

.....lei 7. NS 9. NR

La o familie de câți membri v-ați gândit când ați spus asta? ____

II.4. Nivelul dvs. de trai, în comparație cu	Mai bun	La fel	Mai rău	NS	NR
Perioada dinainte de 1990	1	2	3	7	9
Cea a vecinilor dvs.	1	2	3	7	9

II.5. În ce an ați făcut ultima dată renovări la casă?

II.6. În ce au constat aceste renovări?

III.1. Lucrează cineva adult din familie în străinătate?

Dacă da, cine?.....

Dacă da, unde?.....

III.2. A fost sau este cineva dintre copiii (sub 18 ani) din familia dvs plecat în străinătate?

0. Nu 1. Da

Dacă da, cine 1. fiul 2. fiica 3. frate/ soră 4. nepot 5. altcineva.....

Dacă da, unde (țara)?.....

Pentru ce perioadă de timp (an, lună)?

În ce scop? 1. vizită 2. școală 3. la muncă 4. altceva.....

III.3. Cunoașteți cazuri de copii (sub 18 ani) care lucrează în străinătate? 1. da 2. nu

Dacă da, aproximativ câți copii cunoașteți în această situație?.....

După cunoștința dvs. cu ce se ocupă acești copii?.....

III.4. Știați că unii copii din Țara Oașului pleacă în străinătate fără să fie însoțiți de adulți?

1. da 2. nu 9. NR

III.5. Știați că unii copii minori din Țara Oașului fură sau cerșesc în străinătate?

1. da 2. nu 9. NR

III. 6. În ce măsură sunteți de acord cu următoarele afirmații:

Afirmații ...	Dezac total	Dezac. parțial	Acord parțial	Acord total	NS/ NR
1. Locul copilului este lângă părinții lui.	1	2	3	4	9
2. În ziua de azi nu mai merită să faci școală.	1	2	3	4	9
3. În ziua de azi nu mai merită să trăiești în România.	1	2	3	4	9
4. Pentru bani merită să faci orice.	1	2	3	4	9
5. Copiii care se reîntorc din străinătate își găsesc greu locul în comunitate.	1	2	3	4	9
6. Copilul mai bine să câștige bani decât să facă școală.	1	2	3	4	9
7. Copiii care lucrează în străinătate ar trebui să își ducă copiii cu ei.	1	2	3	4	9
8. Migrația copiilor devine o tradiție în Oaș.	1	2	3	4	9
9. Copiii ar trebui să își ajute părinții și financiar.	1	2	3	4	9

IV. Întrebări de identificare

IV.1. Sex: 1. Feminin 2. Masculin

IV.2. Anul nașterii:

IV.3. Religie:

IV.4. Ocupație

IV.5. Număr clase absolvite

IV.6. Număr membrii în gospodărie.....

IV.7. Număr copii minori în gospodărie

Nume operator chestionar: _____

Data completării chestionarului _____

ANEXA D

Ghid de interviu persoane cheie din comunitate

<p><u>a. Școală</u></p> <p><u>Calitatea învățământului</u></p> <p><u>Absenteism școlar. Frecvența.</u></p> <p><u>Motivație</u></p> <p><u>Cazuri de abandon școlar. Motivații</u></p> <p><u>Implicarea părinților în viața școlii</u></p> <p><u>Motivația copiilor de a frecventa școala</u></p> <p><u>Gradul de promovabilitate</u></p>	<p><u>Parohie</u></p> <p><u>Frecventarea bisericii</u></p> <p><u>Religiozitatea locuitorilor</u></p> <p><u>Legătura cu bisercia</u></p>
--	--

Trunchi comun:

a. Comunitate

Problemele cele mai mari ale comunității.

Descrierea locuitorilor. Cum vede comunitatea acest subiect?

Valorile importante după care își trăiește viața.

Ce persoane sunt considerate ca având succes. De ce?

Ce persoane sunt desconsiderate. Codașii.

Munca în străinătate. Descrierea fenomenului. Cum este decisă destinația.

b. Migrație

Există copii care sunt în străinătate?

De ce merg acolo, care este motivația?

Cum se păstrează legătura cu ei?

Care este părerea subiectului despre fenomen?

Despre câți copii are cunoștință că sunt într-o astfel de situație?

Care sunt țările de destinație?

Motivația părinților de a-i trimite.

Povestirea unor CAZURI concrete.

ANEXA E

Ghid focus grup copii – tematica

Scoală

- ⇒ Care sunt cei mai bine văzuți copii în școală
- ⇒ Proiecte de viitor. Ce vor face când vor fi mari
- ⇒ Relația cu profesorii
- ⇒ Relația cu părinții
- ⇒ Motivația de a frecventa școala

Comunitate

- ⇒ Problemele cele mai mari ale comunității
- ⇒ Problemele cele mai mari ale comunității
- ⇒ Descrierea locuitorilor. Cum vede comunitatea acest subiect?
- ⇒ Valorile importante după care își trăiesc viața
- ⇒ Ce persoane sunt considerate ca având succes. De ce?
- ⇒ Ce persoane sunt desconsiderate. Codașii
- ⇒ Munca în străinătate a adulților. Descrierea fenomenului. Cum este decisă destinația

Migrație

- ⇒ Există colegi care sunt în străinătate?
- ⇒ De ce merg acolo, care este motivația?
- ⇒ Cum se păstrează legătura cu ei?
- ⇒ Care este părerea voastră despre fenomen?
- ⇒ Despre câți copii are cunoștință că sunt într-o astfel de situație?
- ⇒ Care sunt țările de destinație?
- ⇒ Motivația părinților de a-i trimite
- ⇒ Povestirea unor CAZURI concrete

ANEXA F
Percepții asupra problemelor din comunitate

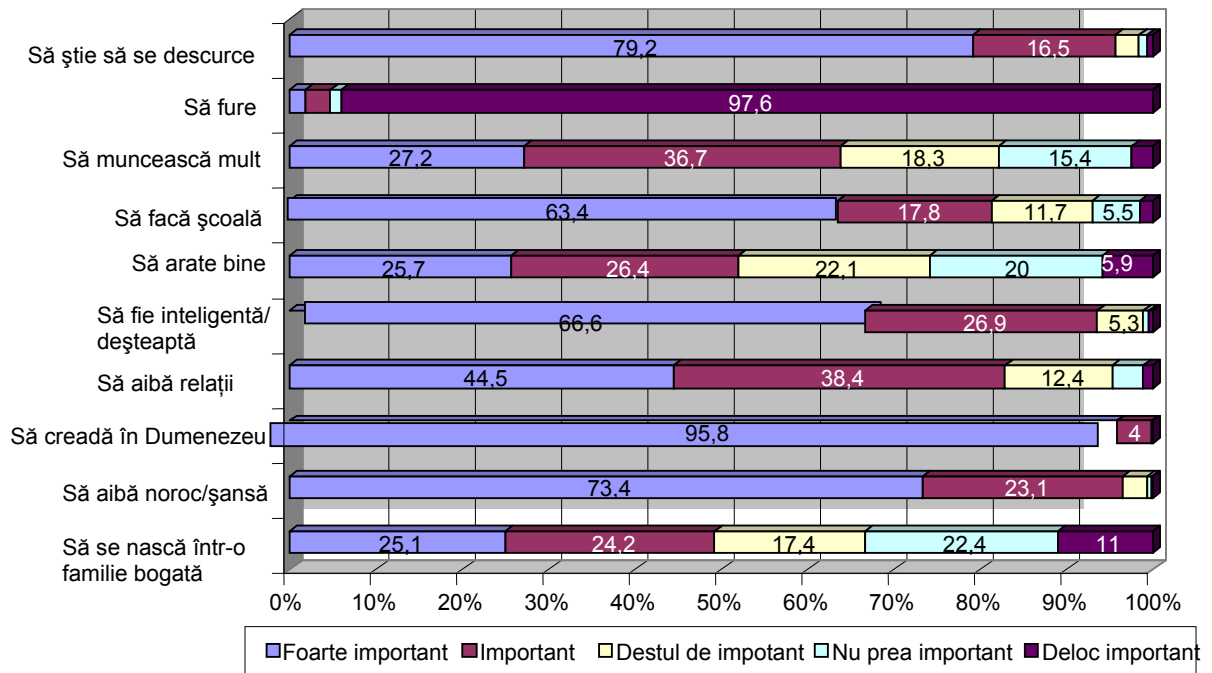
* Sunt cumulate cele 3 variante de răspuns.

Care sunt cele mai importante probleme cu care se confruntă comuna dvs. în prezent?	Bixad	Călinești	Gherța Mică	Târșolt	Total pe cele 4 comune
1. retrocedarea pădurilor și a pământurilor, lipsa utilajelor agricole, agricultura	6*	4	3	20	33
	2,1%**	1,0%	0,8%	6,1%	2,4%
2. întârzieri în acordarea ajutorului social, respectiv acordarea lui doar prin muncă în folosul comunității	6	1	1	4	12
	2,1%	0,3%	0,3%	1,2%	0,9%
3. lipsa unui parc pentru copii	1	0	1	0	2
	0,4%	0%	0,3%	0	0,1%
4. lipsa apei și reabilitarea rețelei	31	62	44	28	65
	11,0%	15,6%	12,4%	8,6%	12,1%
5. starea drumurilor (asfaltare, pietruire, poduri)	60	108	81	62	311
	21,3%	27,2%	22,9%	19%	22,9%
6. lipsa unui asistent medical, dispensar și farmacie	15	36	5	2	58
	5,3%	9,1%	1,4%	0,6%	4,3%
7. numărul insuficient de telefoane publice și telefoane fixe	2	13	1	8	24
	0,7%	3,3%	0,3%	2,4%	1,8%
8. câinii lăsați liberi pe stradă	9	0	0	3	12
	3,2%	0	0	0,9%	0,9%
9. canalizarea	15	4	11	2	32
	5,3%	1,0%	3,1%	0,6%	2,4%
10. gazul	29	32	56	21	138
	10,3%	8,1%	15,8%	6,4%	10,1%
11. groapa de gunoi, curățenia în sat	19	2	5	14	40
	6,7%	0,5%	1,4%	4,3%	2,9%
12. iluminatul public, introducerea energiei electrice la unele case	17	14	9	23	63
	6,0%	3,5%	2,5%	7,0%	4,6%
13. lipsa pășunii comunale	1	0	0	32	33
	0,4%	0	0	9,8%	2,4%
14. numărul redus de locuri de muncă/salariile mici	4	55	33	6	98
	1,4%	13,9%	9,3%	1,8%	7,2%
15. acordarea de pensii, valoare mică a pensiilor	0	4	5	3	12
	0%	1,0%	1,4%	0,9%	0,9%
16. starea proastă a căminului cultural	5	1	0	0	6
	1,8%	0,3%	0	0	0,4%
17. numărul redus de magazine/ unități economice	1	8	0	1	10
	0,4%	2,0%	0	0,3%	0,7%
18. starea degradată a clădirilor școlii, grădiniței și creșei	10	6	7	8	31
	3,5%	1,5%	2,0%	2,4%	2,4%
19. sărăcia, lipsa banilor și prețurile mari	4	5	3	3	15
	1,4%	1,3%	0,8%	0,3%	1,1%
20. lipsa televiziunii prin cablu	1	2	0	1	4
	0,4%	0,5%	0	0,3%	0,3%
21. lipsa mijloacelor de transport în comun	0	11	0	0	11
	0	2,8%	0	0%	0,8%
22. altele (legate de biserica catolică, bloc ANPH, parohie)	2	2	0	5	9
	0,7%	0,5%	0	1,5%	0,7%
23. nu sunt date	44	27	89	81	241
	25,6%	6,8%	25,1%	24,8%	17,7%
Total răspunsuri	282	379	354	327	1360
	100%	100%	100%	100%	100%

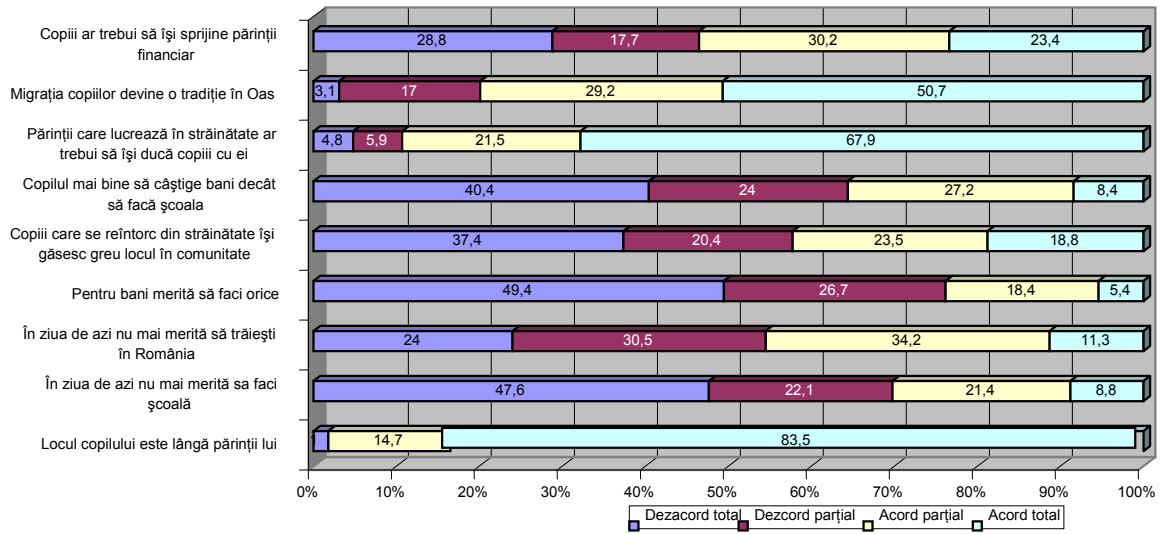
**Procent calculat din totalul răspunsurilor pe comună (pe coloană)

ANEXA G

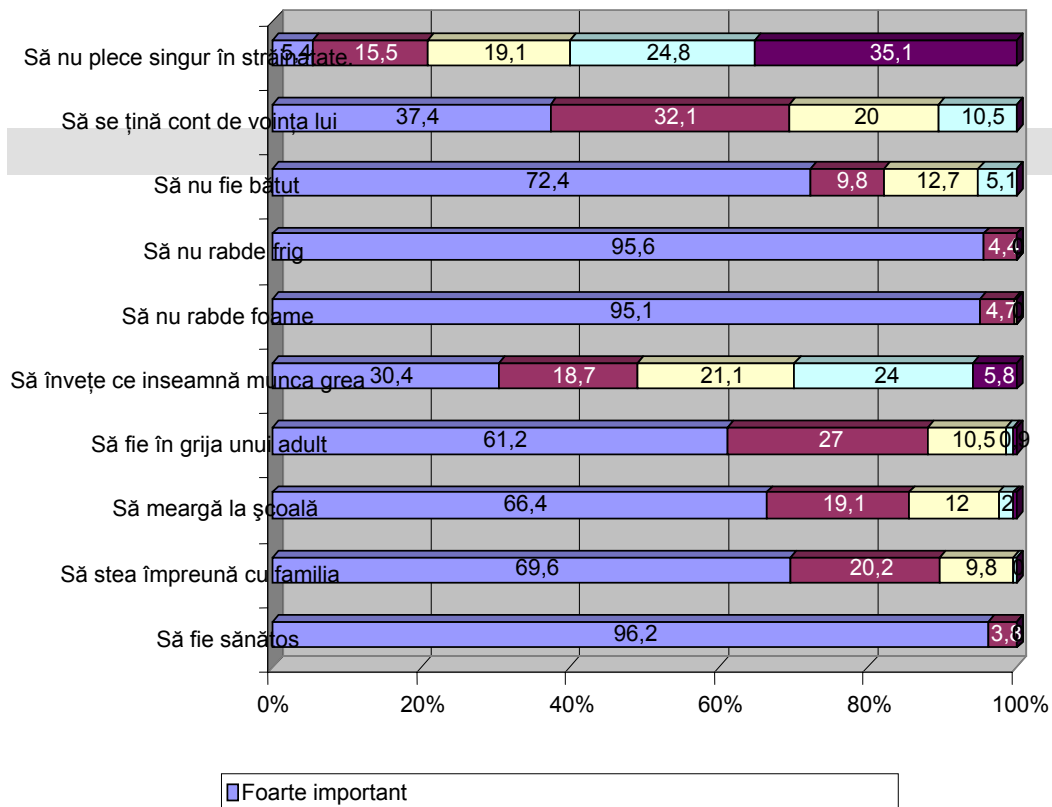
Cât de importante sunt fiecare dintre următoarele, ca o persoană din Țara Oasului să reușească în viață?



În ce măsură sunteți de acord cu următoarele afirmații...



Cât de important este pentru un copil între 7-16 ani:



ANEXA H

Numărul elevilor școlarizați în școlile din comunele incluse în proiect

Tabel 1. Școala din satul Boinești, comuna Bixad

Anul școlar	Număr elevi înscriși în clasele V-VIII				Nr elevi care au prom. ex. Capacitate ¹¹	Număr elevi care au abandonat școala			
	V	VI	VII	VIII		V	VI	VII	VIII
1988-1989	42	40	38	36	33	0	0	0	0
1989-2000	38	48	38	32	33	2	3	2	3
2000-2001	42	35	45	35	30	1	0	2	0
2001-2002	24	28	24	20	23	13	2	0	18
Total	247	218	204	207	183	13	2	0	18
2002-2003	37	23	36	27	25	2	2	0	2
1998-1999	85	81	59	60	54	6	2	8	2
1999-2000	82	65	81	51	49	8	1	2	0
2000-2001	64	82	65	81	78	11	4	6	4
2001-2002	67	65	71	65	64	8	5	6	7
2002-2003	79	60	64	71	62	8	3	10	3
1998-1999	48	41	44	39	- ¹²	5	4	5	2
1999-2000	39	37	39	40	39	1	5	5	3
2000-2001	39	40	42	36	36	0	1	3	3
2001-2002	48	43	50	40	37	2	2	3	2
2002-2003	47	42	42	37	- ¹³	4	0	2	0
2003-2004	46	44	40	39	-	2	2	1	0
1998-1999	28	25	26	33	-	1	0	1	2
1999-2000	31	27	23	26	-	1	0	0	1
2000-2001	25	30	25	23	15	0	0	1	2
2001-2002	34	25	31	26	16	2	0	0	1
2002-2003	35	29	27	27	17	2	0	0	2
2003-2004	23	29	27	29	27	2	1	0	2
Total	176	165	159	164		8	1	2	10

Tabel 2.
Școala
Numărul 1,
din satul
Bixad,
comuna
Bixad

Tabel 3.
Școala
"Aurel
Haiduc" din
satul Trip
Băi, comuna
Bixad

Tabel 4.
Școala
generală cu
clasele I-
VIII, satul
Călinești-
Oaș, comuna
Călinești-Oaș

Tabel 5.
Școala
Generală cu
clasele I-
VIII, satul
Coca,
comuna
Cășinești-
Oaș

¹¹ Examenul de capacitate este susținut de elevii care au terminat clasa a VIII-a. Doar cei care au obținut peste media peste 5.00 se pot înscrie în licee teoretice. Cei care nu au promovat examenul de capacitate se pot înscrie la școli profesionale sau de ucenici.

¹² Nu sunt date

¹³ Nu sunt date

Tabel 6. Școala Generală cu Clasele I-VIII, satul Lechința, comuna Călinești-Oaș

Anul școlar	Număr elevi înscriși în clasele V-VIII				Nr elevi care au prom. ex. capacitate	Număr elevi care au abandonat școala			
	V	VI	VII	VIII		V	VI	VII	VIII
1998-1999	23	21	20	16	16	1	2	1	0
1999-2000	20	26	16	19	18	2	5	1	1
2000-2001	19	20	20	15	18	1	4	1	0
2001-2002	13	18	16	18	15	2	0	1	0
2002-2003	16	9	19	15	14	2	0	1	0
2003-2004	13	12	9	17	17	0	0	0	0
Total	104	106	100	100	98	8	11	5	1

Tabel 7. Școala Generală cu Clasele I-VIII, satul Gherța Mică, comuna Gherța-Mică

Anul școlar	Număr elevi înscriși în clasele V-VIII				Nr elevi care au prom. ex. capacitate	Număr elevi care au abandonat școala			
	V	VI	VII	VIII		V	VI	VII	VIII
1998-1999	63	81	58	61	31	2	6	4	0
1999-2000	51	58	48	48	39	6	0	0	2
2000-2001	43	41	56	39	25	2	0	4	0
2001-2002	66	45	68	64	43	2	0	0	0
2002-2003	46	42	44	39	32	3	4	0	1
2003-2004	59	44	64	46	36	2	0	0	4

Tabel 8. Școala Generală cu Clasele I-VIII, satul Târșolț, comuna Târșolț

Școala din satul...	Număr elevi rămași corigenți în clasele V-VIII între 1998-2004				Număr elevi rămași repetenți în clasele V-VIII între 1998-2004			
	V	VI	VII	VIII	V	VI	VII	VIII
Bixad	0	0	0	0	12	10	4	1
Boinești	7	6	1	1	5	5	7	0
Trip Băi	24	16	10	0	22	1	3	0
Călinești-Oaș	26	17	15	0	6	6	5	3
Coca	2	3	2	3	4	1	3	0
Lechința	11	13	15	0	9	5	1	0
Gherța-Mică	16	16	9	4	20	7	15	20
Târșolț	21	23	13	0	1	0	0	0
TOTAL	107	94	65	8	79	35	38	24

Tabel 9. Nr. elevilor rămași corigenți și repetenți în clasele V-VIII perioada 1998-2004

clasele V-VIII perioada 1998-2004

Tabel 10. Abandonul școlar în

Școala din satul...	Număr elevi care au abandonat școala între 1998-2004 pe clase				Rata abandonului școlar între 1998-2004 ¹⁴ pe clase			
	V	VI	VII	VIII	V	VI	VII	VIII
Bixad	13	22	13	18	5,7%	10,1%	5,8%	8,7%
Boinești	11	9	6	9	5,2%	4,2%	3,0%	4,4%
Trip Băi	50	20	38	22	11,2%	4,7%	9,6%	5,7%
Călinești-Oaș	14	14	19	10	5,2%	5,7%	7,4%	4,3%
Coca	8	1	2	10	4,5%	0,6%	1,3%	6,1%
Lechința	8	11	5	1	7,7%	10,4%	5,0%	1,0%
Gherța-Mică	8	4	13	14	1,8%	0,9%	3,1%	3,5%
Târșolț	21	11	23	16	6,3%	3,8%	7,5%	5,7%
TOTAL	133	92	119	100	6,0%	5,1%	5,3%	4,9%

¹⁴ procentul copiilor care au abandonat școala din numărul total al elevilor înscriși

ANEXA I

Tabel 1 Situația copiilor care au terminat clasa a 8-a, în trei sate din comunele în care s-a desfășurat proiectul

Anul	Copii care se află în țară și						Copii care se află în străinătate					
	Sunt școlarizați			Nu sunt școlarizați			Împreună cu un adult sau școlarizat			Neînsoțiti		
	Coca	Călinești	Târșolt	Coca	Călinești	Târșolt	Coca	Călinești	Târșolt	Coca	Călinești	Târșolt
1998	13	19	14	2	- ¹⁵	31	4	-	4	10	26	13
1999	30	15	13	2	2	32	6	6	7	9	18	13
2000	26	25	12	1	-	33	1	1	9	5	11	13
2001	21	28	13	2	2	30	2	4	14	4	5	8
2002	25	26	34	1	12	5	4	1	1	7	2	3
2003	25	29	26	2	3	6	3	3	1	4	1	3
2004	27	36	24	2	-	10	3	4	1	3	-	2
Total	167	178	136	12	19	147	23	19	37	42	63	55

¹⁵ Nu sunt date

ANEXA J

În baza de date în care sunt înregistrați copiii migrați, traficați sau la risc de a fi migrați sau traficați există un câmp denumit „Alte informații relevante despre copil”. Acest câmp conține informații, care explică de multe ori starea de fapt, făcând trimitere la particularitățile cazului, inclusiv motivația migrării sau a intenției.

Mai jos sunt câteva exemple sugestive, extrase din baza de date. Fiecare exemplu reprezintă cazul unei familii (respectiv copil).

- a început cursurile școlii profesionale la Negrești, dar a plecat în Franța
- minorul a întrerupt școala pentru a merge în Italia unde este și mama lui
- este plecat la părinți în Anglia
- după ce a terminat clasa a opta, a plecat în Anglia unde lucrează
- minorul este plecat cu tatăl lui în Franța, fiind orfan de mamă, sora lui mai mare are grijă de ceilalți frați ai lui
- e plecat din vară cu părinții în Franța
- a plecat cu părinții în Italia, abandonând școala. De Crăciun se întorc
- are doi frați plecați în Italia, mai lucrează ocazional în comună, dar ar dori să meargă la frați, să se realizeze cât mai repede
- tata este plecat în străinătate
- părinții minorului sunt plecați în Italia, fiind nesupravegheați, a fost cercetat într-o cauză de furt
- copilul a mai fost plecat în acest an în Austria, a revenit, dar vrea să plece iar
- este plecată cu mama care e menajeră, iar ea este la școală-spune bunicul
- are zece frați, este o familie modestă, are un frate minor plecat în Italia, care lucrează în agricultură
- copilul merge însoțit de unchiul său în Austria care are chirie și îi va oferi condiții unde să locuiască
- copilul vrea să meargă la sora lui în Italia, el crede că ea o să-l ajute să intre în școală sau să-și găsească de lucru
- stă în chirie împreună cu sora sa într-un apartament închiriat de la un văr al său care stă legal în străinătate. Lucrează la o seră de flori
- după terminarea clasei a opta își va însoți părinții în Italia
- este plecat de un an la Londra la școală, îi este asigurată hrana și dormitul, respectiv primește 50 de lire în fiecare săptămână
- sora minorei a migrat în Franța împreună cu părinții, ea nu este înscrisă la școală
- copilul este plecat în Italia la sora sa mai mare și nu este înscris la școală, probabil lucrează
- urmează școala de arte și meserie în Călinești
- părinții și un frate major sunt în Italia
- nu îi place să învețe. A fost plecat în vacanță la tatăl său în Austria
- de multe ori este singur, tatăl lucrează în Austria, mama lui s-a sinucis
- mama i-a părăsit, stau doar cu tatăl
- are un frate major plecat în Italia
- are un frate plecat în Austria, iar tatăl pleacă sezonier în străinătate
- are părinții plecați în Italia de mai mulți ani, unde lucrează legal. Ea are o situație școlară bună
- tatăl este decedat, frații majori sunt plecați în Italia și Austria la muncă. Un frate este la facultate în Italia
- are frate și tată în Austria
- mama este în Italia
- mama pleacă ocazional în Austria
- minora a fost plecată în Italia, dar a revenit pentru a-și continua studiile
- părinții sunt plecați în Italia, ei stau cu bunicii
- părinții sunt plecați în Italia, iar copiii locuiesc singuri
- minorul a fost în străinătate dar s-a reîntors și continuă studiile

- are părinți și un frate minor plecați în Anglia
- în prezent copilul este la școala din Satu Mare
- are frați în străinătate, și vrea să mergă și el
- părinții neavând ocupație, au fost nevoiți să plece în Franța, ei au rămas cu bunicii
- minorul ar dori să plece în Italia, fiindcă acolo locuiesc doi frați ai săi
- termină clasa a 10-a, după care va pleca în Franța, toți frații săi fiind acolo
- tatăl și un frate mai mare sunt în Italia la lucru, tatăl având dreptul de ședere la muncă
- absentează foarte mult, este obraznic, are cinci frați plecați în Italia, care au drept de lucru. Și el intenționează să plece
- are mulți verișori în Italia și Anglia, și el vrea să plece
- copilul intenționează să plece, dar părinții nu sunt de acord până nu își termină liceul
- a abandonat școala și a plecat în străinătate
- după terminarea clasei a opta a abandonat școala
- nu a reușit la examenul de capacitate și a rămas acasă. Îl ajută pe tatăl său, care lucrează în domeniul construcțiilor
- a rămas repetent la sfârșitul clasei a VII-a, de aceea a abandonat școala și vrea să plece în străinătate
- mama e în străinătate, copiii stau cu bunicii și cu părintele șomer
- părinții sunt divorțați, iar copilul este în grija unei bunici cu mijloace financiare insuficiente
- copilul ar dori să plece în Austria, la tatăl său
- are rezultate foarte bune la școală, dar vrea să plece cu mama ei la tata care este în Italia
- părinții sunt plecați în Italia, copiii sunt în grija bunicii
- copilul ar dori să plece, părinții nu sunt de acord, încearcă să-l convingă ca măcar liceul să îl termine, pentru că nu o să-și găsească un loc de muncă
- copilul vrea să plece după tatăl lui în Italia
- vrea să plece în străinătate, nu se înțelege bine cu tatăl său, care îi bate și ceartă și pe el și pe fratele lui
- are un frate plecat în Italia la 15 ani, e la școală, iar acum că împlinește 18 ani va primi acte cu drept de lucru
- au rămas singuri cu sora ei, părinții fiind plecați în Italia, vecinii îi mai ajută
- tata este plecat în Franța, a fost și mama, dar s-a întors pentru că s-a îmbolnăvit
- părinții sunt plecați în Portugalia, iar minora este cea mai mare și are grijă de surorile mai mici, nu mai frecventează școala
- familie numeroasă, săracă, are un frate care lucrează în Franța de mai mulți ani, care a plecat din țară minor.
- este o familie numeroasă, o parte dintre frați lucrează în străinătate, copilul dorește să plece la unul dintre ei.
- copilul a dorit să plece în străinătate dar părinții nu i-au dat voie

ANEXA K**ANCHETĂ SOCIALĂ**

NR. CRT./ COD.: _____

DATA COMPLETĂRII:

NUME COPIL: _____

PRENUME COPIL:

DOMICILIUL COPILULUI:

COMPLETAT DE: _____

	NUME	PRENUME	OCUPAȚIE	LOC DE MUNCĂ	STARE DE SĂNĂTATE	NIVEL DE EDUCAȚIE	OBSERVAȚII
TATAL							
MAMA							
PERSOANA CARE ARE GRIJĂ DE COPIL							
FRAȚI							



TIPUL LOCUINȚEI:

- casă
- apartament
- alt tip: _____

CONDIȚII DE LOCUIT:

- în comun
- singuri

- _____
- nr. camere: _____
 - baie
 - bucătărie

BUNURI FUNCȚIONALE:

- televizor color/alb-negru
- frigider
- mașină de spălat
- mașină
- utilaje agricole
- căruță
- altele: _____

PROPRIETARUL LOCUINȚEI:

- părinți
- rude
- stat
- închiriat de la persoană fizică
- altă situație

UTILITĂȚI:

- apă curentă
- curent electric
- sursa de încălzire:

TIPUL VENITURILOR:

- muncă în sector de stat
 - muncă în sector privat
- muncă ocazională
- muncă în străinătate
 - ajutor șomaj
- ajutor social
- alocație pentru copii
- altele: _____

INFORMAȚII DESPRE ABUZ, NEGLIJARE, EXPLOATARE ASUPRA COPILULUI

(se încercuiește ce corespunde)

Nu s-a constatat nici un tip de abuz

a) Abuz fizic: ce s-a observat/aflat:

.....

.....

.....

.....

b) Abuz sexual: ce s-a observat/aflat:

.....

.....

c) Abuz emoțional: c1) jigniri c2) amenințări c3) devalorizări c4) așteptări exagerate în raport cu vârsta

d) Neglijare: d1) nevoi fizice: d1.1) hrană d1.2) adăpost d1.3) igienă d1.4) medicale

d2) nevoi educaționale: d2.1) nu este școlarizat d2.2) nu este stimulat cognitiv

d3) nevoi emoționale: d3.1) lipsa respectului d3.2) lipsa ajutor
d3.3) lipsa încurajării d3.4) lipsa dragostei
părintești

e) Exploatare: e1) prin muncă e2) cerșit e3) sexuală: e3.1) pornografie
e3.2) prostituție

PROBLEME IDENTIFICATE :

1. Materiale
 2. Financiar (restanțe)
 3. Sănătate (deces, dizabilități), lipsa medic fam, igienă
 4. Lipsă utilități (deconectare)
 5. Lipsă acces utilități
 6. Fără loc de muncă
 7. Relații interpersonale
 8. Educație (abandon, neșcolarizare, problă grădiniță)
 9. Absență părinte (divorț, plecare în străinătate)
 10. Lipsă acte
 11. Probleme cu autoritățile (evacuare, amenzi, închisoare)
 12. Alte probleme (de ex. dependență de alcool):
-
-

Situația materială a familiei (motivați) :

a. foarte slabă:

b. slabă :

c. medie:

d. bună:

Alte informatii relevante despre copil:

DATE DE CONTACT :

Numele, prenumele persoanei de contact: _____

Porecla : _____

Grad de rudenie (relația cu copilul): _____

Adresa persoanei de contact:

Nr.tel. persoana de contact: _____

Alte informații relevante despre persoana de contact:

EVIDENȚA ÎN REGISTRUL ALTOR INSTITUȚII:

Instituția la care figurează copilul:

DACĂ A FOST MIGRAT SAU TRAFICAT:

Data plecării din țară: _____

Timp de ședere în străinătate: _____

Țara de destinație / Orașul: _____

Scopul plecării: a. în vacanță

b. la școală

c. la muncă

d. altceva :

Nr. intrări în țară de la prima plecare: _____

Alte informații relevante: _____



ANEXA M

EVIDENȚĂ SERVICII BIROU DE CONSILIERE

LOCALITATEA: _____

NR. CRT	NUME	PRENUME	VÂRSTA	SEX	DATA	TIPUL SERVICIULUI				OBSERVAȚII	SEMNATURA
						A.S	C.J.	C.P.	C.C.P.		
1											
2											
3											
4											
5											
6											
7											
8											
9											
10											
11											
12											
13											
14											
15											
16											

A.S. – asistență socială
C.J. – consiliere juridică

C.P. – consiliere psihologică
C.C.P. – comunicare copil-părinte

ANEXA N

RAPORT DE VIZITĂ ÎN FAMILIE

COMUNA: _____

SATUL :

DOMICILIUL FAMILIEI:

NUMELE ȘI PORECLA FAMILIEI :

NR.CRT./ COD	NUMELE COPILULUI	PRENUMELE COPILULUI	DATA NAȘTERII

DATA ȘI ORA VIZITEI	NUMELE ȘI FUNȚIA PERS. CARE FAC VIZITA	SCOPUL VIZITEI	INFORMAȚII RELEVANTE DESPRE VIZITĂ	SEMNĂTURA PERS. CU CARE S-A VORBIT

ANEXA O

PLAN DE INTERVENȚIE

NUME COPIL:

NR.CRT./COD COPIL : _____

DEFINIREA PROBLEMEI (evaluarea inițială a situației):

DATA ÎNCEPERII INTERVENȚIEI : _____

Durata intervenției : _____

Cînd se va face evaluarea :

OBIECTIVE:

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____
5. _____

RESURSE IMPLICATE:

METODE FOLOSITE:

EVALUAREA INTERVENȚIEI periodică nr. ____ / finală

Data evaluării: _____

REZULTATE OBȚINUTE în funcție de obiectivele propuse:

Probleme întâmpinate pe parcursul intervenției:

RECOMANDĂRI:

- **continuarea intervenției**
- **terminarea intervenției (inchidere). Motivul închiderii/terminării intervenției;**
 1. **obiectivele au fost atinse**
 2. **beneficiarul nu mai face parte din proiect (respinge intervenția, s-a mutat din zona proiectului)**
 3. **cazul a fost preluat de o alta organizatie/institutie competentă**
 4. **alt motiv** _____

Explicații:

COMENTARII/OBSERVAȚII:

Numele și semnătura A.S.

Numele și semnătura supervisorului

ANEXA P

Raport de activitate lunară

Luna/anul:

Numele și prenumele:

Funcția/norma:

Localitatea:

- ACTIVITĂȚI DESFĂȘURATE pe zile :
- PROBLEME / DIFICULTĂȚI ÎNTÂMPINATE:
- OBSERVAȚII, PROPUNERI (cu privire la problemele întâmpinate)

Nr. fișe de înregistrare	Nr. anchete sociale	Nr. familii noi vizitate (informate și sensibilizate)	Nr. familii vechi vizitate (monitorizate)
Nr. total vizite în familie	Nr. întâlniri cu persoane cheie	Nr. clase la care s-a ținut ora de informare	Identificare cazuri pt. AS, P, J

- STUDIU DE CAZ

ANEXA R

RAPORT AL ÎNȚĂLNIRII

DATA ÎNȚĂLNIRII: _____ DURATA: _____

LOCALITATEA: _____

LOCUL ÎNȚĂLNIRII: _____

CINE COMPLETEAZĂ:

Numele: _____ Funcția: _____

CU CINE S-A DISCUTAT:

Numele: _____ Funcția: _____

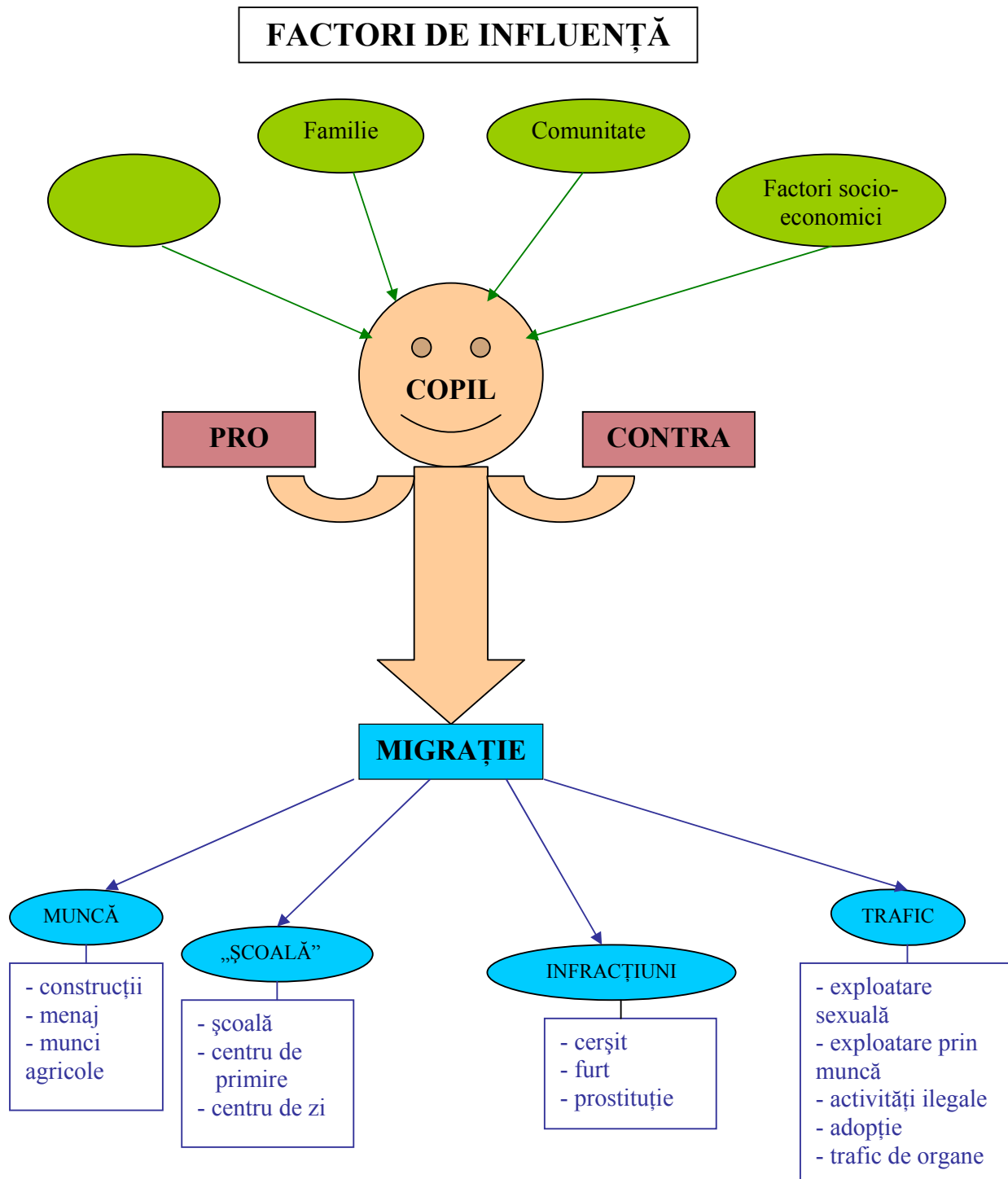
Numele: _____ Funcția: _____

Numele: _____ Funcția: _____

INFORMAȚII RELEVANTE DESPRE ÎNȚĂLNIRE (subiecte discutate, concluzii, propuneri, observații, citate):

ANEXA S

Factorii care influențează migrația – baza teoretică pentru intervenție



ANEXA T

SCHEMĂ PRIVIND PROCEDURA DE REPATRIERE A COPILULUI NEÎNSOȚIT

